

Mitjans de Consum Musical en la Formació del Heavy Metal

(Treball de Fi de Màster)

Žygimantas Valiuška

Màster en Comunicació i Estudis Culturals

Universitat de Girona

Tutora: Dra. Carmen Pardo Salgado

Curs: 2015-2016

In Memoriam
de
María Puig Puigdemont

Agraïments

M'agradaria agrair el suport rebut per part de la meva família i sobretot la meva parella, Sara. Tota la seva comprensió m'han permès dedicar el temps i esforç necessaris per treball. A la Dra. Carmen Pardo la seva paciència, tocs d'atenció i saviesa que han enriquit aquestes línies. I també a la Núria Bassagañas que un com més ha estat clau en la cerca de bibliografia.

Índex

1.- Introducció	1
1.1.- Finalitat.....	1
1.2.- Metodologia.....	1
2.- Situació Sociopolítica (1968 – 1975)	2
2.1.- Regne Unit	6
2.2.- Estat Units d'Amèrica	11
2.3.- Relacions Polítiques entre el Bloc Anglosaxó	16
3.- Mitjans i Formats de Reproducció Musical.	17
3.1.- Formats Físics de Reproducció Musical	18
3.1.1.- Cinta Magnètica	18
3.1.2.- Vinil.....	20
3.2.- <i>Mass Media</i>	22
3.2.1.- Ràdio.....	22
4.- Mercat Musical durant l'aparició del Heavy Metal.....	29
4.1.- Situació de la indústria musical.....	29
4.2.- Pares Fundadors del Heavy Metal	30
5.- Conclusions.....	35
6.- Bibliografia.....	37
7.- Webgrafia.....	38
8.- Filmografia.....	42
9.- Annexos.....	43

1.- Introducció

El Heavy Metal, un gènere nascut a cavall entre els anys seixanta i setanta del segle passat, ha estat influenciat per les protestes socials, la guerra i les tensions geopolítiques entre dos grans blocs que es disputaven l'hegemonia global. Tot aquest cúmul de circumstancies es veuen reflectides tant en la lírica com en el so del Heavy Metal, gradualment més greu conforme avancem cronològicament. Però el rerefons tecnològic que va fer possible el gaudi individual dels seguidors es perd a mesura que la tecnologia queda obsoleta.

Els vells formats de LP's, EP's, Cassetts i *Singles*, van ajudar als seguidors de les diferents bandes a dibuixar la línia temporal i evolutiva dels seus ídols. La ràdio va proporcionar la dosis musical diària necessària per sobreviure a una joventut contestatària i inconformista, però també amb ganes de divertir-se.

Per aquests motius, aquest treball intenta ressuscitar formats oblidats, ràdios mortes, i a desempolsar vells àlbums que van compartir el mateix marc cronològic des dels anys 1968 al 1975.

1.1.- Finalitat

La finalitat d'aquest treball és entendre quines possibilitats tenia un jove anglosaxó de consumir música, en quins formats i a través de quins canals. Però també esbossar el context sociopolític del bloc capitalista, concentrat en els Estats Units d'Amèrica i Gran Bretanya, amb les seves particularitats individuals. I fer un seguiment evolutiu del Heavy Metal, des de les seves inspiracions primeres, fins l'èxit dels seus principals *proto*-representants.

1.2.- Metodologia

L'elaboració d'aquest treball ha consistit en la recerca, selecció i interpretació de diferents fonts d'informació. S'han emprat: llibres, articles, revistes, webs i pel·lícules. Al tractar-se d'un treball que compta amb un fort component musical, les bandes i els àlbums esmentats s'han escoltat, sempre respectant les delimitacions temporals preestablertes, per tal d'entendre i contextualitzar millor l'oferta i evolució musicals.

Per facilitar la comprensió, el contingut d'aquest treball de fi de màster s'ha dividit en tres grans grups: història, formats/mitjans i música.

El primer grup explica el context històric del bloc anglosaxó, entre els anys 1968 i 1975. S'exposen des dels esdeveniments que es van succeir en cada un dels països implicats (EUA i GB) i les relacions bilaterals dels mateixos, condicionats per l'amenaça comunista, en una època on imperava la demostració de múscul militar en forma de caps nuclears i míssils intercontinentals.

El segon grup de contingut conté el nucli del treball. En aquest apartat es desglossen els diferents formats de consum musical disponibles entre els anys seixanta i setanta, que principalment eren dos, vinil i cinta magnètica. També s'inclou la situació radiofònica britànica, ja que la ràdio era el mitjà de comunicació més estès per a les llars.

El tercer grup de contingut exposa, per una banda, la situació i els canvis en el mercat discogràfic britànic des de la dècada dels seixanta fins els mitjans dels setanta. Per l'altre, exposa l'evolució musical experimentada en la vesant més dura del Rock, en els mateixos anys, que ha acabat originant el Heavy Metal.

2.- Situació Sociopolítica (1968 – 1975)

A finals dels seixanta del segle XX, la Guerra Freda (conflicte d'interessos i influències entre els Estats Units i la Unió Soviètica per la hegemonia mundial, emmarcats en un armament mutu continu, incentivat per la por de la possible destrucció mútua)¹ seguia predominant les relacions internacionals arreu del globus. La pertinença o no, a un dels dos bàndols condicionava tots els aspectes de desenvolupament d'un país, des del social fins l'econòmic passant òbviament, pel polític. Els enfrontaments ideològics i polítics es cristal·litzen en unes demostracions de força indirectes. És a dir, donant suport a països tercers implicats en guerres civils i/o convencionals. L'exemple d'exhibició de força per antonomàsia fou la Guerra de Vietnam. Iniciada el 1965 i culminada una dècada més tard, va suposar un desplegament militar mai vist per part dels Estats Units, des de la seva intervenció en la Segona Guerra Mundial. La superpotència capitalista es va alinear, en solitari, amb el bàndol anticomunista del Vietnam del Sud, mentre

¹Townson, Duncan, *A Dictionary of Contemporary History: 1945 to the present*, 1ª ed. Oxford, Blackwell Publishers, 1999, p. 81-3

els seus opositors ideològics van fer pinya. Així el Vietnam del Nord va rebre suport militar tant de la URSS com de la República Popular de la Xina².

Però, mentre el 1968 les Super Potències intentaven esbrinar quina era superior a l'altre, els estudiants tenien altres plans en ment. El mes de març els universitaris de Gran Bretanya, Itàlia, Alemanya i Espanya, van iniciar una sèrie de protestes que carregaven frontalment contra el model educatiu i de vida heretat de la Segona Guerra Mundial. Els moviments estudiantils van transgredir el bloc occidental fins el soviètic, on van esclatar amb especial força a Praga. El moviment estudiantil soviètic va rebre el nom de Primavera de Praga i va afectar a gran part dels països satèl·lit de la URSS. El mes d'abril, del mateix any, el col·lectiu afroamericà va rebre un cop dur amb l'assassinat del seu líder en la lluita per la igualtat de drets entre blancs i negres, Martin Luther King Jr., que van desencadenar una sèrie de revoltes violentes a les principals ciutats americanes. A aquestes revoltes es van sumar els estudiants i els opositors a la Guerra de Vietnam. Els moviments estudiantils inclús van arribar a terres nipones, on els alumnes universitaris van optar per tancar-se a les aules. No seria fins el maig que els estudiants parisencs sortirien al carrer massivament. Mentre les manifestacions occidentals tenien un caire comunista, inspirat pel Llibre Roig de Mao Zedong (President/Secretari General del Partit Comunista Xinès del 1943 al 1975), al bàndol soviètic predominaven els diferents sentiments nacionalistes dels països engolits en la immensitat de la Unió Soviètica.³

L'any 1969 suposaria la fi d'un dels representants de la vella política francesa, el General Charles De Gaulle, obligant-lo a dimitir⁴. Aquest any també es destacaria pel triomf de la tecnologia per part de la Agència Espacial Americana (NASA) amb l'arribada de la missió Apol·lo XI a la superfície lunar, convertint Neil Armstrong i Edwin "Buzz" Aldrin en primer i segon homes respectivament, en trepitjar el satèl·lit terrestre⁵. En l'àmbit de la política internacional, les dues superpotències, USA i URSS, van fer un apropament mutu a través d'un acord per limitar els seus arsenals nuclears (*Strategic Arms Limitation Talks*) coneguts pel seu acrònim SALT. Aquest

² Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Ángel, 2ª, Madrid, Alianza Editorial, 2010, p. 67-76 , 210-222

³ *Ibid.* p. 242-58

⁴ *Ibid.* p. 248

⁵ Loff, Sarah, *Apollo 11 Mission Overview*, disponible a:

https://www.nasa.gov/mission_pages/apollo/missions/apollo11.html (05/03/2016)

acostament es va formalitzar a Hèlsinki el 17 de novembre amb la trobada dels respectius caps d'estat, Richard Nixon i Leonid Brezhnev⁶.

L'any 1970, la distensió entre els blocs es va mantenir iniciant un període de relativa calma anomenada *détente*⁷. Mentrestant, la guerra de Vietnam va donar un gir inesperat quan les forces americanes, conjuntament amb les sud-vietnamites, van envair el país veí de Cambodja. En protesta es van organitzar manifestacions arreu de Nord Amèrica, però la manifestació pacífica en la Universitat d'Ohio va culminar amb quatre estudiants morts a mans de la Guardia Nacional, desplegada per l'ocasió⁸.

El següent any va seguir la tònica de la *détente*, però tanmateix com el seu predecessor, Vietnam va ocupar un lloc predominant en les polítiques internacionals, sobretot per part americana. Inclús les tensions entre l'Índia i Pakistan passaren a un segon terme. Tot i així, les superpotències van prendre partit i es van posicionar. La Unió Soviètica es postulà al bàndol indi, amb un tractat d'amistat i assistència mútua, mentre els Estats Units proporcionaren ajuda, extraoficial, al Pakistan. Aquest conflicte esclatà en una guerra en la qual els hindús van ocupar Bengala i van proclamar Bangladesh un nou estat independent. Aquest any, 1971, culmina amb una nova ofensiva sobre Vietnam per part americana⁹.

El 1972 serà marcat per un acostament entre els pols més que formal. El president dels EUA va fer una gira internacional que va començar a la República Popular de Xina, remarcant el seu creixent protagonisme i la necessitat dels Estats Units a tenir-la en compte en un mapa geopolític cada vegada més fracturat. Posteriorment, Nixon va viatjar a Moscou on es van firmar diversos tractats englobats ens els acords SALT. La gira del líder americà culminaria amb una sèrie de visites llampec pels països satèl·lit soviètics, degut a l'alt nombre de nous americans provinents d'aquests estats. La guerra vietnamita no va culminar aquest any, tot i l'armistici firmat entre els representants d'ambdós Vietnam a París¹⁰. Europa i concretament Munich, va ser la seu olímpica d'aquest any. Aquestes olimpíades passarien a la història pels atemptats duts a terme per un comando terrorista palestí, que va irrompre a la vila olímpica assassinant tota la delegació israeliana

⁶ Townson Duncan, *A Dictionary of Contemporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 365-6.

⁷ *Ibid.* p. 109-10.

⁸ Delmas, Yves i Gancel, Charles, *Protest Song: la canción protesta en los Estados Unidos de los años sesenta*, 1ª ed. Lleida, Editorial Milenio, 2014, p. 301-5

⁹ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 443

¹⁰ *Ibid.* p. 222-8

composta per onze atletes. Com no podia ésser diferent, l'any va culminar amb un altre atac sobre terres nord vietnamites. Aquesta vegada l'exèrcit invasor va optar per bombardejar el perímetre de Hanoi, la capital de l'estat comunista¹¹.

El 1973 va ser l'any de la consolidació de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) amb l'entrada de Gran Bretanya, Irlanda i Dinamarca. L'organització s'havia fundat el 1957 sota el tractat de Roma. Els seus membres originals van ser França, Alemanya, Itàlia, juntament amb BENELUX (Bèlgica, Holanda i Luxemburg). Amb l'entrada dels tres darrers, Europa adquiria un pes geopolític propi al que Estats Units hauria de tractar d'igual i no d'aliat incondicional¹². Però la fortalesa acabada d'adquirir s'aniria a norris per culpa de la Guerra de Yom Kippur. Un conflicte entre Àrabs (Egipte i Síria) i Israel (4-22 d'octubre del 1973)¹³ que desencadenaria una crisi econòmica mundial, degut a les retallades en el subministrament del petroli per part de la OPEP (Organització de Països Exportadors de Petroli), que principalment estava integrada per estats àrabs, contraris a Israel¹⁴.

Un cop superada la crisi del cru, que va paraitzar tot el bloc occidental, aquest es va veure afectat per les inestabilitats polítiques internes de la superpotència. La dimissió del president Nixon afectat pel cas Watergate, va danyar la credibilitat i la imatge americanes, tant entre els seus afins com entre els detractors. Malgrat les inestabilitats polítiques dels EUA, el clima de la *détente* es va mantenir inalterat. El nou cap d'estat Gerald Ford i el seu homòleg Soviètic, Leonid Brezhnev van formalitzar els pactes de SALT, firmant l'acord de la limitació armamentista nuclear mútua. El 1974 va culminar amb l'aprovació dels acords comercials anomenats *Trade Bill*, per part americana, que afavorien les relacions comercials entre ambdós blocs¹⁵.

Amb el 1975 arribarà un final inesperat pel conflicte del sud-est asiàtic. La guerra de Vietnam culminaria amb una massiva invasió per part del nord, que col·lapsaria les defenses desgastades del sud. La velocitat de la invasió va obligar a evacuar a corre cuita, tant a la població afí com als dirigents

¹¹ Cosgrove, Ben – Bhowmick, Nilanjana, *Terror at the Olympics: Munich, 1972*, TIME, disponible a: <http://time.com/24489/munich-massacre-1972-olympics-photos/> (12/05/2016)

¹² Townson Duncan, *A Dictionary of Contemporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 117-119

¹³ *Ibid.* p. 439-40

¹⁴ *Ibid.* p. 311-2

¹⁵ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 261-70

militars. Per fer-ho els americans van utilitzar els seus helicòpters per dur a les persones als portaavions propers¹⁶.

2.1.- Regne Unit

A finals de la dècada dels seixanta el cap polític de les illes britàniques era el Primer Ministre Harold Wilson, del partit Laborista. Wilson va ser nomenat Primer Ministre el 1964, càrrec que ocuparia fins el 1970. Durant l'última etapa del seu mandat, el Regne Unit va viure un seguit de tumultuosos successos¹⁷. L'any 1968, Gran Bretanya no es va veure exempta de la polèmica guerra que els seus aliats americans estaven duent a terme al sud-est asiàtic, i les primeres manifestacions en contra es van succeir el primer trimestre de l'any. A les protestes en contra de la guerra, les seguirien les manifestacions a Irlanda del Nord per reivindicar el seu estatus dintre la corona britànica, davant el constant menyspreu, des de la capital¹⁸. Seguint amb el malestar social, les treballadores de la fàbrica de Ford de Dagenham (ubicada a l'est de Londres), es van posar en vaga per reclamar igualtat salarial per a les dones. La seva lluita es va mantenir fins que el govern no va intervenir. La secretària d'ocupació Barbara Castle es va reunir amb les dirigents de la vaga i el resultat fou una igualació del 92% entre els sous¹⁹. Els estudiants universitaris, emmirallant-se en els seus companys americans i continentals, van voler expressar el seu descontentament amb el sistema i sobretot amb el règim de por permanent implícit en la guerra freda i la Destrucció Mútua Assegurada (MAD)²⁰. Malgrat les agitacions socials el 1968 s'aprova l' *Abortion Act* (de l'any anterior) en el qual la seguretat social britànica cobreix les despeses i les cures a les dones que vulguin interrompre l'embaràs voluntàriament. A l'estiu, a la illa de Wight, es va celebrar el primer gran festival (de música popular) del Regne Unit, l'anomenat *Isle of Wight*

¹⁶ Haoues, Rachid, *1975 CBS News footage shows dramatic evacuation of Saigon*, 30/04/2015, disponible a: <http://www.cbsnews.com/news/1975-cbs-news-footage-shows-the-dramatic-evacuation-of-saigon/> (01/04/2016)

¹⁷ *Harold Wilson*, Britania.com staff, 2007, disponible a: <http://www.britannia.com/gov/primes/prime52.html> (01/04/2016)

¹⁸ *The Troubles*, BBC-History staff, disponible a: <http://www.bbc.co.uk/history/troubles> (01/04/2016)

¹⁹ *Ford machinists' strike, 1968: an inspiring demand for women's rights*, 2008, disponible a: <https://socialistworker.co.uk/art/14766/Ford+machinists%E2%80%99+strike,+1968%3A+an+inspiring+demand+for+women%E2%80%99s+rights> (01/04/2016)

²⁰ Lyon, P. i Henry, D. *1968: the student revolution*, disponible a: <http://arts.brighton.ac.uk/faculty-of-arts-brighton/alumni-and-associates/the-history-of-arts-education-in-brighton/1968-the-student-revolution> (02/04/2016)

Festival, que amb bandes com Jefferson Airplane o Pretty Things (entre altres) va aplegar al voltant d'uns 15.000 assistents²¹.

Al 1969 les tensions entre el govern de Londres i d'Irlanda del Nord van anar *in crescendo*. Els aldarulls entre unionistes i secessionistes de la ciutat de Derry (Irlanda del Nord), van culminar amb més d'un centenar de ferits. En resposta, el govern central va enviar l'exèrcit per apaivagar la zona²². Però mentre el govern tenia els ulls posats al nord-oest del territori, a la capital els estudiants de la universitat de Londres la van ocupar per protestar pel tancament de la London School of Economics (LSE). L'ocupació duraria tres setmanes, fins a l'arribada d'un pacte entre els estudiants i la universitat²³. El 1969 també seria recordat pel primer vol de prova del projecte anglo-gal, el Concorde, iniciat a principis de la dècada²⁴. A l'estiu es va tornar a celebrar el festival de la illa de Wight. Però la segona entrega va acollir 150.000 persones, és a dir deu vegades més assistents. El nombre d'artistes també va augmentar exponencialment, dels quals cal destacar: Bob Dylan, The Who o Joe Cocker²⁵. En la recta final de l'any, les protestes van esclatar a Gran Bretanya per la seva implicació, en forma d'acord amb els EUA, en la guerra de Vietnam. Personatges públics com el membre dels Beatles, John Lennon, van encapçalar les protestes a Londres²⁶. Els britànics van culminar l'any abolint la pena capital²⁷.

El 1970 seria l'any d'eleccions. A inicis del mateix, es canviaria la llei electoral, reduint l'edat per votar dels 21 als 18 anys. El nou esquema de vots atorgaria, contra tot pronòstic, la victòria al partit Conservador, convertint Edward Heath en Primer Ministre²⁸. Tot i el canvi de govern les tensions socials no minorarien. A Irlanda del Nord el conflicte agafaria una nova

²¹ Rowland ,Dave, *The Isle of Wight festivals 1968-70*, 2012, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1968.html> (01/04/2016)

²² *History – Battle of the Bogside*: The Museum of Free Derry, disponible a: <http://www.museumoffreederry.org/history-battle01.html> (02/04/2016)

²³ *1969: Rebel Students take LSE*, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/january/27/newsid_2506000/2506255.stm (02/04/2016)

²⁴ *1969: Concorde flies for the first time*, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/march/2/newsid_2514000/2514535.stm (03/04/2016)

²⁵ *The Isle of Wight Festival 1968-70: August 30th and 31st 1969*, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1969.html> (02/04/2016)

²⁶ William Hammett, *John Lennon's Political Activism*, 2007, disponible a: <http://www.johnlennonandthemercestreetcafe.com/lennonactivism.html> (03/04/2016)

²⁷ *Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965*, legislation.gov.uk, disponible a: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/71> (03/04/2016)

²⁸ *Edward Heath*, Britania.com staff, disponible a: <http://www.britannia.com/gov/primes/prime53.html> (03/04/2016)

dimensió. En una sèrie d'aldarulls, a la ciutat de Belfast, els militars britànics van matar a tres civils, que es manifestaven en contra l'ocupació²⁹. Els treballadors dels molls del país també van protagonitzar un episodi de vaga que, pràcticament, paralitza el país. A prop de 47.000 treballadors portuaris arreu del Regne Unit, es van posar en vaga per reclamar millores salarials. En una illa tan dependent de les importacions i exportacions marítimes, les vagues van suposar el decret de l'estat d'emergència per part de la reina Elisabeth II^a. Les protestes dels empleats portuaris van durar tres setmanes, del 16 de juliol al 10 d'agost i van suposar pèrdues milionàries pel país. Finalment, l'acord va arribar amb un augment salarial del 7%³⁰. Per si les tensions nacionals no fossin suficients, cal sumar-hi la independència de les colònies de les illes Fiji i Tonga³¹. La cara amable de l'any, un cop més, seria el creixent festival de la illa de Wight. La seva tercera entrega aplegaria entre 600.000 i 700.000 persones, convertint-lo en el més multitudinari de l'època. El reclam, un any més, fou el cartell on noms com Jimi Hendrix, Miles Davis, The Doors o els reincidents The Who, entre d'altres, el feien irresistible. Però la massa humana es va convertir en un descontrol impossible de gestionar des de l'organització. Per aquest motiu aquest fou l'últim any de la seva celebració³². Poc després del festival, es trobaria a Londres el cos sense vida d'un dels seus principals atractius musicals, Jimi Hendrix. Les causes de la mort apunten a una sobredosi d'estupefaents³³.

Amb l'entrada al 1971, es va aprovar la *Divorce Reform Act* (acta de reforma del divorci), del 1969, que permetia a les parelles formalitzar el divorci, després d'una separació de 2 anys (de mutu acord) i de 5 anys, si només una de les parts demanava la separació³⁴. Els incidents no es farien esperar. El 12 de gener l'"Angry Brigade", un grup revolucionari d'extrema esquerra, va atemptar contra la vida de Robert Carr, Secretari d'Ocupació de l'Estat, en

²⁹ Dorney, John, *The Northern Ireland Conflict 1968-1998 – An Overview*, 2015, disponible a: <http://www.theirishstory.com/2015/02/09/the-northern-ireland-conflict-1968-1998-an-overview/#.Vw4XzEfkJPY> (04/04/2016)

³⁰ *1970: State of Emergency Called Over Dock Strike*, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/july/16/newsid_2504000/2504223.stm (04/04/2016)

³¹ *20th Century Timeline*, disponible a: <http://www.britishempire.co.uk/timeline/20century.htm> (04/04/2016)

³² *The Isle of Wight Festival 1968-70, 1970*, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1970menu.html> (04/04/2016)

³³ *Jimi Hendrix: 1942-1970*, Rolling Stone, 15/10/1970, disponible a: <http://www.rollingstone.com/music/news/jimi-hendrix-1942-1970-19701015> (04/04/2016)

³⁴ *Tag Archives: Divorce Reform Act 1969: a brief history of family law*, 27/10/2014, disponible a: <https://dbfamilylaw.wordpress.com/tag/divorce-reform-act-1969/> (04/04/2016)

posant bombes a casa seva. L'incident va culminar sense víctimes³⁵. L'1 de març més de 200.000 treballadors britànics van sortir pels carrers principals de Londres, per protestar en contra de *Industrial Relations Act* del 1971, un decret que retallava drets i llibertats dels treballadors, mentre augmentava els seus impostos. La manifestació va rebre el nom de "Kill the Bill" denotant la intencionalitat de derogar-la. La protesta acabaria sense incidents, però tampoc obtindria el resultat desitjat³⁶. A Irlanda del Nord els conflictes entre l'exèrcit britànic i l'exèrcit republicà irlandès (IRA) seguien amb enfrontaments puntuals. La ciutat de Derry, es convertiria en un escenari freqüent d'aquests xocs, succeint-se al llarg de tot l'any '71 on el bàndol nacionalista patiria nombroses baixes, incloent-hi civils³⁷.

El 1972 començaria de manera similar al seu antecessor. La vaga de la Unió Nacional de Miners, encetaria les protestes socials. La vaga dels miners, principalment de carbó, duraria diverses setmanes, paralitzant les mines del país. Per aquest motiu es declararia l'estat d'emergència³⁸. Al descontentament miner cal sumar-hi l'increment de l'atur que superaria el milió de persones en edat laboral. Xifra que no s'assolia des del 1930, demostrant la ineptitud per governar del partit Conservador britànic, que en dos anys d'estar al poder, va duplicar l'atur (de les 500.000 al 1.000.000 de persones)³⁹. El parlament d'Irlanda del Nord es va suspendre des de Londres, desencadenant noves manifestacions a Derry, acompanyades de carregues militars de tropes britàniques envers els protestants, que un cop més van culminar amb víctimes civils. A Belfast l'IRA mataria a 6 persones en un atemptat bomba⁴⁰. Entre conflictes armats i protestes socials, el col·lectiu gay britànic es va organitzar i l'1 de juliol van protagonitzar la primera marxa de l'Orgull Gay a Londres⁴¹.

³⁵ *Angry Brigade Chronology*, disponible a: <http://www.spunk.org/texts/groups/agb/sp000540.txt> (05/04/2016)

³⁶ *When workers defeated a Tory government*, Socialist Party Magazine, núm. 153, 2011, disponible a: <http://www.socialismtoday.org/153/strikes.html> (05/04/2016)

³⁷ *Northern Ireland Troubles 1971: Belfast in 50 photos*, Anorak, 2014, disponible a: <http://flashbak.com/northern-ireland-troubles-1971-belfast-in-50-photos-1445/> (05/04/2016)

³⁸ Francis, Hywel i Smith David, *1972 and 1974 Miners' Strikes*, disponible a: http://www.agor.org.uk/cwm/themes/events/1972_1974_strikes.asp (05/04/2016)

³⁹ *1972: UK unemployment tops one milion*, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/january/20/newsid_2506000/2506897.stm (05/04/2016)

⁴⁰ *A Chronology of the Conflict – 1972*, disponible a: <http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm> (05/04/2016)

⁴¹ *1 July 1972: Britain's first Gay Pride march is held*, Judge, Ben, 01/07/2015, disponible a: <http://moneyweek.com/1-july-1972-britains-first-gay-pride-march-is-held/> (05/04/2016)

El 1973 seria l'any de l'entrada del Regne Unit en la Comunitat Econòmica Europea (CEE), obrint-se així cap a Europa⁴². Però l'estabilitat econòmica no arribaria *ipso facto* i els treballadors ferroviaris, en companya dels públics (*civil servants*), es posarien en vaga, degut a la congelació dels seus sous. Els donarien suport més d'un milió i mig de treballadors. Les protestes i manifestacions s'allargarien del mes de febrer fins l'abril. La situació no es desencallaria fins l'octubre, en forma d'un augment salarial del 7% pels treballadors públics, incloent-hi els ferroviaris⁴³. Mentrestant, els nord irlandesos celebrarien un referèndum en el qual es preguntaria la voluntat de romandre en la corona britànica o esdevenir independents, amb una victòria del NO a la independència del 58% dels vots⁴⁴. Durant aquest mesos l'IRA va protagonitzar un total de 36 atemptats en punts estratègics de Londres, que van culminar amb la mort d'una persona i 150 ferits⁴⁵. Al novembre es va començar a notar l'escassetat dels carburants, degut a les restriccions de l'OPEP. També es van imposar els racionaments, per garantir un cert subministrament equitatiu⁴⁶. Sumat a la crisi petrolera, els bancs anomenats secundaris, van entrar en davallada degut a la inflació i la baixada dels preus de l'habitatge. Tot i els esforços de la banca britànica per salvar-los, amb la operació *lifeboat* (bot salvavides), la majoria d'ells van acabar fent fallida el 1975⁴⁷.

El 1974 arrencaria amb la contrastació de la inevitable resecció, període d'estancament econòmic en el dos darrers trimestres de l'any passat. Als talls de subministrament dels combustibles se'ls van sumar els talls energètics, derivats de la vaga dels miners de carbó. Per mantenir l'afeblida indústria es promouria la setmana dels 3 dies, una iniciativa de talls en el subministrament elèctrics per a la població al llarg de la setmana laboral⁴⁸. El 1974 el Primer Ministre Edward Heath, davant la difícil situació del país, convocaria eleccions. Aquestes les guanyaria el partit Laborista tornant a

⁴² Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 444

⁴³ *British Economics and Trade Union politics 1973-1974*, disponible a: <http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2005/nyo/politics.htm> (05/04/2016)

⁴⁴ *The Referendums of 1973 and 1975*, disponible a: <http://www.ark.ac.uk/elections/fref70s.htm> (06/04/2016)

⁴⁵ *London: past terror attacks*, MacLeod, Donald, The Guardian, disponible a: <http://www.theguardian.com/uk/2005/jul/07/terrorism.july73> (06/04/2016)

⁴⁶ Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 311-12

⁴⁷ *Secondary banking crisis of 1973-1975*, disponible a: https://wiki.mises.org/wiki/Secondary_banking_crisis_of_1973%E2%80%931975 (06/04/2016)

⁴⁸ Smith, Evan, *40 years since the beginning of the "Three Day Week"*, disponible a: <https://hatfulofhistory.wordpress.com/2014/01/02/40-years-since-the-beginning-of-the-three-day-week/> (06/04/2016)

atorgar el poder a Harold Wilson. El nou Primer ministre acabaria amb la vaga dels miners prometent una pujada del sou⁴⁹. Poc després la OPEP aixecaria les restriccions de la exportació del cru⁵⁰. L'IRA seguiria actuant a les terres britàniques amb nombrosos atemptats bomba, causant nombroses baixes civils. Però no només es focalitzaria en la capital anglesa, on una bomba esclataria al parlament, Birmingham, una ciutat industrial també patiria els seus atacs⁵¹.

El 1975 la promesa de l'increment salarial dels miners, finalment d'un 35% es fa efectiva⁵². El partit de la oposició, el Conservador, escull via primàries, la primera dona de la història britànica, Margaret Thatcher, en ocupar el càrrec de secretària general del partit, anteriorment secretària d'educació. Mentrestant els Laboristes, des del poder, impulsen la igualtat de sexes amb dues noves lleis: *Sex Discrimination* i *Equal Pay Act's*⁵³. Dos anys després d'haver entrat a la CEE, el Regne Unit es planteja la seva permanència. En un referèndum la ciutadania va optar per romandre-hi. El final forçós del conflicte vietnamita va obligar al ministeri d'exterior a tancar la seva ambaixada al Vietnam del Sud, per por a possibles saqueigs i per protegir les vides del seu diplomàtics⁵⁴.

2.2.- Estat Units d'Amèrica

Els EUA, l'any 1968, estaven presidits per Lyndon B. Johnson del partit Demòcrata. Johnson havia succeït a J.F. Kennedy després del seu assassinat el 22 de novembre del 1963 a Dallas i fou reelegit en les eleccions del 1964. Tanmateix el 68 no fou un any fàcil de presidir. La Guerra del Vietnam, en la que els Estats Units havien entrat amb contundència des del 1965, estava passant factura. La despesa militar estava deixant les arques estatals afeblides, l'opinió social era cada vegada més contestatària i efervescent sobre

⁴⁹ *Miners Strike 1972, 1974 and 1984*, disponible a:

<https://www.llgc.org.uk/ymgyrchu/Llafur/1972/index-e.htm> (06/04/2016)

⁵⁰ Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 311-2

⁵¹ *1974 IRA bombs parliament*, disponible a

http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/june/17/newsid_2514000/2514827.stm
(06/04/2016)

⁵² *Miners Strike 1972, 1974 and 1984*, disponible a:

<https://www.llgc.org.uk/ymgyrchu/Llafur/1972/index-e.htm> (06/04/2016)

⁵³ *The Year 1975 From The People History*, disponible a: <http://www.thepeoplehistory.com/1975.html>
(07/04/2016)

⁵⁴ *News in 1975*, disponible a:

http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2005/highlights_december/december29/news.htm
(07/04/2016)

els temes relacionats amb la guerra. El malestar social va esclatar amb l'assassinat del líder del moviment negre Martin Luther King Jr. el 4 d'abril del 1968, desencadenant així violentes disturbis en les principals ciutats americanes. Un cop pacificats els disturbis, els col·lectius de negres i els pacifistes es van manifestar conjuntament, tant per reclamar drets com per condemnar una guerra injusta, emmirallats en les manifestacions originades a Europa. Les eleccions de finals d'any acabarien produint un relleu en la Casa Blanca. Richard Nixon, el candidat del partit Republicà, guanyaria les eleccions amb la promesa de retornar els soldats del sud-est asiàtic⁵⁵.

L'agitació social seguiria vigent el 1969. La música englobaria aquests descontentaments i els envoltaria amb una aura màgica. El festival de Woodstock, anomenat *Woodstock Music & Art Festival*, es convertiria en el paradigma de convivència, tant musical com ideològic. Seria el primer festival massiu de la història, amb un antecessor notori: *Monterey International Pop Music Festival* (1967). La magnitud, la ubicació i el cartell, tres aspectes mai vistos en l'escena americana van transformar Woodstock en un referent de l'època. El primer factor, la magnitud, d'aproximadament 500.000 assistents, marcaria un abans i un després en l'organització d'esdeveniments massius. Aquesta aflluència desbordaria les previsions dels organitzadors, col·lapsant les taquilles i portes d'entrada, però també li acabaria atorgant la rellevància històrica. El segon factor, la ubicació, va canviar els esquemes del moviment Hippie. Nascut i desenvolupat a la costa oest americana, el moviment hippie va anar guanyant adeptes arreu del país durant la dècada dels seixanta. Un dels pics de popularitat es va viure en forma *Summer of Love*, un èxode massiu cap a la ciutat de San Francisco, de l'estat de Califòrnia, que es va crear el 1967. Però Woodstock, celebrat a l'estat de Nova York, capgiraria el paradigma, generant una travessia per tot el país d'una costa a una altra. El darrer factor, el cartell, concentrava tant grups consolidats, com els que estaven guanyant renom, amb les joves promeses. Dels grans grups cal destacar els *mods* britànics The Who. De les joves formacions que estaven triomfant sobresurten els psicodèlics Grateful Dead, Jefferson Airplane o Jimi Hendrix. Els debutants Mountain o Santana, ho van fer davant d'un públic de 400.000 persones que no van claudicar davant les inclemències del temps⁵⁶. Mentre la música reivindicava les problemàtiques socials. La missió d'Apol·lo XI aconseguiria la històrica fita de dur una tripulació al satèl·lit terrestre i

⁵⁵ Delmas, Yves i Gancel, Charles, *Protest Song: la canción protesta en los Estados Unidos de los años sesenta*, Op. Cit. p. 263-72, 315-30.

⁵⁶ *Ibid.* p. 232-52, 307-12

retornar-la sana i estalvia. Els astronautes Neil Armstrong i Edwin “Buzz” Aldrin es convertirien en primer i segon home respectivament, en trepitjar la lluna⁵⁷.

La primavera del 1970, les tropes americanes i les vietnamites van organitzar una operació conjunta per envair el país veí de Cambodja i sorprendre les guerrilles Viet Cong, comunistes, que empraven la infiltració en línies enemigues (americanes) com a *modus operandi* habitual. La iniciativa americana pretenia tallar vies de subministraments, destruir campaments, sorprendre les guerrilles i reduir les seves forces⁵⁸. Aquesta maniobra militar impactaria fortament en la societat americana. Els estudiants universitaris de la major part del país sortirien als carrers o ocuparien els claustres, per manifestar-se en contra de la guerra i la seva enèsima expressió. Els alumnes de la Kent State University de l'estat de Ohio, en manifestar-se van transgredir la prohibició a fer-ho, establerta per evitar disturbis. Tot i la el caire pacífic de la protesta, la Guardia Nacional de l'estat de Ohio, que estava acordonant el perímetre, va decidir obrir foc. Deixant un balanç de 4 morts i 9 ferits. Les agressions d'Ohio van aixecar una nova onada de protestes que van culminar amb una batussa entre estudiants, en contra dels tirotejos, i els treballadors del sector de la construcció, a Nova York, l'esdeveniment rebria el nom *Hard Hat Riot* (els disturbis dels cascos)⁵⁹. El 1970 també seria l'any de la mort de dos prodigis musicals, el virtuós de la guitarra Jimi Hendrix i la cantant Janis Joplin. Ambdós moriran als 27 anys⁶⁰.

El 1971 la tònica de la Guerra de Vietnam seguiria amb els seus intents de sotmetre els nord-vietnamites. Malgrat haver iniciat la *vietnamització* el 1969 (iniciativa per relegar progressivament les operacions militars a les forces sud-vietnamites, fent retornar soldats americans) el suport de la aviació i l'artilleria americanes, eren constants. A cada maniobra militar al sud-est asiàtic, la societat americana responia amb manifestacions públiques

⁵⁷ *Apollo 11*, History.com Staff, 2010, disponible a: <http://www.history.com/topics/apollo-11> (03/05/2016)

⁵⁸ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 212-15

⁵⁹ *Ibid.* p. 223-4

⁶⁰ *Coverwall*, Rollingstone, *The year of 1970*, disponible a: <http://www.rollingstone.com/coverwall/1970> (02/05/2016)

per la pau. El govern americà tot i anunciar els graduals retorns de tropes, no podria canviar l'opinió negativa de la població⁶¹.

En vista de les eleccions del 1972, Nixon protagonitzaria una gira mundial per demostrar la seva capacitat negociadora. El primer estat que el president americà visitaria, seria la Xina, apropant així les relacions amb aquest estat, tot i les distàncies ideològiques entre el capitalisme i el maoisme. El següent país en ésser visitat seria Rússia, on els caps d'estat firmarien acords en el marc de les *Strategic Arms Limitation Talks* (SALT) per limitar, mútuament, el seu armament nuclear. Els viatges del president americà passarien per països de l'est europeu, més com un exercici propagandístic de cares a les eleccions de finals d'any, que com una visita per estrènyer llaços. En tornar d'Europa, Nixon es trobaria amb la necessitat de reincidir en els bombardejos a Vietnam del Nord, degut als avenços que estaven tenint les forces comunistes. Poc després d'aquest estira i arronsa militar, el mateix president voldria iniciar les negociacions de pau entre els dos bàndols a París. Però els esforços conciliadors d'aquest, quedarien eclipsats per l'escàndol del Watergate⁶². Una trama d'investigació que demostraria la utilització de micròfons a la seu del partit demòcrata (Watergate) per part dels republicans durant la campanya electoral del 1972. La investigació de la trama d'espionatge seria entorpida reiteradament per Nixon que, tot i el destapament públic del cas, acabaria guanyant les eleccions⁶³.

El 1973 arrancaria amb l'alto al foc entre ambdós Vietnam, amb la conseqüent desmilitarització americana del territori⁶⁴. En l'equip de govern de la casa blanca es succeeixen diversos canvis fins que Gerald Ford ocupa la vicepresidència, degut als avenços en la investigació del cas Watergate. Amb el precedent de la trobada de Nixon amb Leonid Brezhnev a Moscó de l'any anterior, Estat Units i URSS inicien un acostament entre pols, dintre la tònica de la *détente*⁶⁵. Però el conflicte de Yom Kippur (entre àrabs i israelians) i el resultant auge de preus del cru degut a les represàlies de la OPEP (Organització de Països Exportadors de Petrol) afectaria l'economia global⁶⁶. Els efectes a Nord-Amèrica van ésser unes escalades de preus del

⁶¹ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 442-3

⁶² Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 425-7

⁶³ *Ibid.* p. 425

⁶⁴ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 443-4

⁶⁵ Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 439-40

⁶⁶ *Ibid.* p.310-3

barril de cru, que va passar dels 3\$ als 12\$. Per frenar el consum intern s'imposarien retallades en el subministrament al consumidor. El 1973 també seria l'any de l'assoliment de la pau a Vietnam, firmada entre els dos bàndols a París⁶⁷.

L'embargament de cru i les sancions de la OPEP s'aixecarien el 1974, però les seqüeles perdurarien en l'economia americana un any més. Aquest mateix any el cas Watergate obligaria el president Nixon a dimitir, convertint-se així en el primer cap d'estat de la història americana en fer-ho. El seu substitut seria el fins aleshores vicepresident, Gerald Ford⁶⁸. De la mateixa manera que el seu predecessor, Ford es trobaria amb el líder de la Unió Soviètica (Breznev). La trobada es va celebrar a la ciutat russa de Vladivostok, situada a l'extrem oriental del país, a la costa del Mar de Japó. Entre ambdós tornarien a reafirmar-se en els tractats de SALT. Els Estats Units també concedirien acords mercantils favorables al gegant soviètic en forma de *Trade Bill* (una iniciativa sorgida de la Casa Blanca i aprovada pel senat). Aquesta maniobra pretenia incentivar l'economia americana a través del comerç internacional, però amb clar favoritisme envers l'etern enemic comunista⁶⁹.

Amb l'arribada del 1975, el conflicte vietnamita culminaria. Les tropes del nord inavidirien el sud amb una ofensiva massiva, que ràpidament arribaria a les portes de Saigon (la capital del sud) obligant evacuar els ciutadans afins als EUA en helicòpters de l'exercit americà, que romanien supervisant la zona. El destí dels evacuats serien els portaavions americans de les aigües properes. A Hèlsinki es celebraria la Conferència sobre la Seguretat i Cooperació a Europa (CSCE) en la qual els Estats Units tindrien presència, entre els 35 assistents. L'objectiu de la cimera seria doble. Per una banda, delimitaria el marc de les fronteres nascudes durant la guerra freda, reconeixent la frontera de l'Alemanya occidental. I per altre, els assistents i sobretot els integrants de la URSS, es comprometrien a respectar els drets humans i vetllarien pel seu compliment. Un total de 77 supervisors disseminats per la Unió Soviètica supervisarien el compliment dels acords⁷⁰.

⁶⁷ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 444

⁶⁸ Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 425

⁶⁹ *Ibid.* p. 356-7

⁷⁰ *Ibid.* p. 173

2.3.- Relacions Polítiques entre el Bloc Anglosaxó

La culminació de la Segona Guerra Mundial va deixar la major part d'Europa devastada i amb elevades taxes d'atur degut a l'estat precari en que havia quedat la indústria del continent. Els americans, temorosos d'una expansió comunista i d'un segon enfonsament econòmic similar al crack del 1929, van prendre mesures per pal·liar aquestes dues amenaces. Per la primera el president americà, Harry Truman, va idear un pla d'ajuts econòmics i d'aliança política a canvi de la condemna al comunisme. Aquesta iniciativa va acabar anomenant-se Doctrina Truman⁷¹. Per capgirar la mala situació econòmica a Europa, l'estat nord americà també va posar en funcionament el *European Recovery Program* altrament conegut pel nom del seu creador el general George C. Marshall (Pla Marshall)⁷². Ambdues mesures van entrar en funcionament el 1947 i van aportar més de 13 bilions de dòlars fins el 1952. Un dels principals beneficiaris dels ajuts econòmics va ser l'illa britànica. Fet que va consolidar l'aliança transatlàntica. Durant els anys dels ajuts americans, Gran Bretanya va ser el principal aliat dels EUA per la creació de la Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN), el 1949. Una aliança entre els EUA, Canadà, Regne Unit, França, Bèlgica, Luxemburg i Països Baixos, per protegir-se mútuament, en cas d'una agressió comunista⁷³. Les col·laboracions entre ambdós països, via Organització de les Nacions Unides (ONU), van continuar durant la Guerra de Corea (1950-53)⁷⁴. El 1958 els dos governs, juntament amb Irlanda, van firmar el pacte per una col·laboració en l'ús de l'energia atòmica per la defensa mútua⁷⁵.

En la dècada dels seixanta les relacions entre els dos països es van anar refredant paulatinament. Només algun acord puntual com el de la venda de míssils balístics Polaris (UGM-27 Polaris), en el qual els EUA subministrarien els coets amb cap nuclear i capacitat d'ésser llançats des de submarins. Els americans també es comprometien a la seva instal·lació en els submarins de la Marina Reial Britànica. Aquest mateix any, 1963, també es firmaria el Tractat de Moscou a tres bandes (UK-USA-URSS), en el qual es

⁷¹ MILESTONES: 1945-1952: *The Truman Doctrine, 1947*, disponible a:

<https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine> (16/02/2016)

⁷² , Yong Ho, Roh, *The Impact of the Marshall Plan on the United Kingdom* Korean Minjok Leadership Academy, 2007, disponible a: <http://www.zum.de/whkmla/sp/0708/yongho/yongho1.html> (16/02/2016)

⁷³ Townson, Duncan, *A Dictionary of Conmporary History: 1945 to the present*, Op. Cit. p. 294-5

⁷⁴ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 84-101

⁷⁵ *Agreement between Government of the United Kingdom of Great Britain, Northern Ireland and the Government of the United States of America for Co-operation on the Uses of Atomic Energy for Mutual Defense Purposes*, Secretary of State for Foreign Affairs (UK), Washington, 1958.

prohibeixen les practiques nuclears a l'atmosfera entre els seus integrants⁷⁶. La posterior entrada dels Estats Units en la Guerra del Vietnam (1965-75), seria vista amb molt mals ulls des del vell continent i consegüentment cap dels aliats Europeus no col·laboraria amb els americans fins la dècada dels setanta. No seria fins l'etapa final de la intervenció americana a Vietnam (1972) que els britànics accedirien a ajudar a donar suport aeri en el bombardeigs de Hanoi i Haiphong⁷⁷. El 1973 Gran Bretanya aconseguí entrar a la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i adopta una visió més eurocèntrica que desemboca en la col·laboració amb França pel desenvolupament nuclear. L'anti-americanisme dels països europeus era tal que en esclatar la guerra entre Àrabs (Egipte i Síria) i Israel (Guerra de Yom Kippur 4-22 d'octubre del 1973), aquests es van negar a cedir les seves bases a l'exercit americà perquè aquests puguin socórrer Israel per vies aèries. La curta guerra va desembocar en l'embargament del cru, per part de l'Organització de Països Exportadors de Petrolí (OPEP) que va tenir repercussió en l'economia mundial, però el bloc més ressentit fou el capitalista. Aquest cop a l'hegemonia americana va afavorir al bloc Soviètic que va guanyar aliats africans, tornant a equilibrar la balança de la Guerra Freda⁷⁸.

3.- Mitjans i Formats de Reproducció Musical.

La dècada del 1960 va aportar al terreny de la reproducció musical un seguit d'invençions que canviaren la manera de gaudir de la música en l'espai domèstic. En aquesta època van conèixer dos grans famílies de formats de reproducció musical: la cinta magnètica i el vinil, juntament amb les emissions radiofòniques i televisives. Aquestes dues famílies englobaven un ampli ventall de subclasses.

Les innovacions tecnològiques permetien una major qualitat del so, per una banda i per l'altre traurien els aparells de reproducció, reproductors de cintes, ràdios o tocadiscos, portàtils, transformant així la manera de gaudir la música deslligant-la de l'espai domèstic o les clàssiques pistes de ball.

⁷⁶ Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, *La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Op. Cit. p. 439

⁷⁷ *Ibid.* p. 222-5

⁷⁸ Hosbawm Eric, *Història del Siglo XX*, 1ª ed. Barcelona, Editorial Crítica, 2000, p. 248-50

3.1.- Formats Físics de Reproducció Musical

3.1.1.- Cinta Magnètica

Durant els anys 30 del segle passat, nombrosos països estaven investigant diferents mètodes d'enregistrament magnètic del so. Els enginyers britànics, subvencionats per la BBC, havien aconseguit imantar cintes d'acer i reproduir-ne so a posteriori, el japonès Kenzo Nagai, ho va aconseguir amb filferros del mateix material. Però els veritables avançats en la matèria eren de les grans companyies alemanyes. L'empresa AEG va contractar els serveis de l'enginyer austríac Fritz Pfleumer, que acabaria desenvolupant el *Magnetogrammträger*, una cinta capaç de transportar el so enregistrat magnèticament. L'invent fou patentat el 1933. L'èxit de Pfleumer residia en la utilització de cintes de paper recobertes amb partícules magnetita (Fe_3O_4), que atorgaven a la cinta un característic color gris fosc. La química BASF també s'interessaria pel projecte. El 1939 la cinta adquiriria el color marronós característic amb el canvi de la seva composició. La nova formula empraria òxid de ferro (Fe_2O_3), que aportaria una major qualitat de so. A la aliança AEG-BASF es sumaria la *Reichs-Rundfunk-Gesellschaft* (RRG), la corporació de ràdio del Reich, per buscar una major qualitat en l'enregistrament del so. El resultat van ser les cintes L, que al passar pel cap lector creaven un angle de 90° , (una L girada). Amb les cintes L, també es van establir els barems de velocitat de reproducció 30, 15, 7.5, 3.75 i 1.875 *inches per second* [(polsades per segon) ips]. La següent millora de la cinta magnètica es va aconseguir substituint el paper pel clorur de polivinil (PVC), obtinguda pel Karl Schwartz el 1943⁷⁹.

A finals de la Segona Guerra Mundial els enginyers militars americans van importar els avenços tecnològics dels alemanys. Aquestes aportacions ràpidament es van adaptar a les creixents indústries de ràdio i cinema. Un dels principals inversors civils en la nova tecnologia adquirida i desenvolupada per l'empresa Ampex, seria el locutor Bing Crosby. La inversió de 50.000 \$ per part de Crosby, ajudaria a la companyia a assolir la "Hi-Fi" *high fidelity* o alta fidelitat l'any 1949, iniciant així una nova era d'enregistrament sonor. La indústria cinematogràfica també impulsaria les noves tecnologies d'enregistrar i reproduir el so, adoptant les bandes sonores

⁷⁹ Schoenherr, Steven, *The History of Magnetic Recording*, University of San Diego, 02/11/2002, disponible a: <http://www.aes.org/aeshc/docs/recording.technology.history/magnetic4.html> (24/062016)

de les pel·lícules de Hollywood. El primer llargmetratge de la nova era, sonora, seria “This is Cinerama” (Merian C. Cooper – Gunther von Fritsch, 1952), que tot i ser un documental, es mantindria a la cartellera durant 122 setmanes⁸⁰. En la recta final de la dècada dels cinquanta, arribaria la versió compacte de les anteriors bobines magnètiques, apareixeria la *cassette*. La seva primera versió, presentada per Radio Corporation of America (RCA) el 1958, seria un cartutx amb dos bobines reduïdes, dissenyat per oferir 60 minuts de so d’alta fidelitat. Seria una opció d’apropar el so de qualitat al consum domèstic, més pràctic que les aparatoses bobines convencionals (*Reel-to-Reel*). Tot i la innovació, el format no va triomfar i va desaparèixer el 1964⁸¹. Partint de la idea de RCA, la holandesa Philips presentaria el *Compact Cassette* al món el 1963. Una cinta capaç d’èsser reproduïda i gravada. Tot i que als inicis no era d’alta fidelitat, la possibilitat de poder enregistrar i reproduir el so o la música va enganxar a les masses⁸². Els americans no tardarien en contraatacar. El 1965 una macro associació entre, Ampex Magnetic Tape Company, Lear Jet Company i RCA Records, en companyia de Ford Motors, van presentar el *8-Track Cartridge* (cartutx de 8 pistes). Inspirat en la tecnologia *Reel-to-Reel* (rodet a rodet) de grans rodets metàl·lics contenidors de la cinta que va d’un contenidor a l’altre mentre es reproduceix, el 8 pistes era una actualització d’aquest model. Adoptant la forma d’un contenidor de plàstic, a dintre amagava una bobina de cinta magnètica que es retro-alimentava gràcies als separadors i rodets internes. Ja des dels seus inicis es va dissenyar com un format portàtil i de qualitat. Gràcies els acords amb Ford Motors, a partir del 1966 el reproductor *8-track*, estava disponible com a extra en tota la gamma dels vehicles de la marca. L’any següent arribaria la versió domèstica dels reproductors 8-pistes. Mentre el *8-track* seria aclamat per la crítica, gràcies a la seva qualitat del so, el *cassette*, s’estendria pel primer món com la pólvora (degut a la seva versatilitat), tot i no comptar amb l’alta fidelitat. A inicis dels setanta el *cassette*, ja havia assolit la tecnologia *Hi-Fi*. Metres tant els impulsors del 8-pistes, en un intent d’expandir el seu mercat, van apostar pel mercat britànic.

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ Albright, Dann, *The Evolution of Music Consumption: how we got here*, 30/04/2015, disponible a: <http://www.makeuseof.com/tag/the-evolution-of-music-consumption-how-we-got-here/> (25/06/2016)

⁸² *Happy 50th birthday, Compact Cassette: how it struck a chord for millions*, 30/08/2013, disponible a: http://www.theregister.co.uk/2013/08/30/50_years_of_the_compact_cassette/?page=1 (25/06/2016)

Al Regne Unit, la comercialització simultània dels 2 formats de cinta va afavorir el *cassette*. Finalment, el 1975, el *8-track* es va retirar del mercat⁸³.

3.1.2.- Vinil

L'inventor francès Édouard-Léon Scott de Martinville, el 1857 va patentar el "fonoautògraf". Un aparell que era capaç d'enregistrar les vibracions provocades pel so en un cilindre de vidre fumat. El funcionament d'aquest aparell era simple, les ones del so feien vibrar una membrana que transmetia les vibracions a una agulla, que feia les corresponents marques al tint del vidre. Aquest invent només permetia enregistrar la veu, però no tornar-la a reproduir. El 1877 Thomas Alva Edison va patentar el "Fonògraf". Un aparell basat en l'invent francès. Però Edison enlloc de vidre tintat va utilitzar cilindres de cera que permetien l'enregistrament i la reproducció de la gravació⁸⁴.

A finals del segle XIX, els cilindres havien mutat a discs, de "pedra", però el mitja de reproducció per agulla no havia variat. Els nous discos de reproducció estaven fabricats, principalment, amb *shellac* (goma laca) i posteriorment amb un recobriments (resina) d'aquesta mateixa matèria. La seva velocitat de reproducció era de 78 revolucions per minut (rpm) i tenien un diàmetre de 12" polsades (30 cm). La durada d'enregistrament sonor d'aquest format era de 6 minuts, aproximadament. Durant la Segona Guerra Mundial, l'escassetat de goma laca va fer canviar el material al vinil. Juntament amb aquest canvi, es va introduir el format de 10" (25 cm), de 3 minuts de durada, que es va popularitzar entre les tropes americanes destacades a Europa. Els formats de 78 rpm es van deixar de fabricar el 1955, amb una reaparició puntual el 1970 destinat al públic infantil⁸⁵. Amb l'excepció de Gran Bretanya que seguia comercialitzant el format fins el 1970⁸⁶.

El format de 33½ rpm va ser presentat comercialment el 1930 per la companyia RCA Victor. El nou disc utilitzava el diàmetre estàndard del seu predecessor, 12", però estava fabricat íntegrament de vinil, l'únic material

⁸³ Sterne, Jonathan, *The Audible Past: Cultural Origins of Sound Reproduction*, 1ª ed. London, Duke University Press, 2003, p. 34-46

⁸⁴ Crane, Kevin, *Spread the Sound: a brief history of music reproduction*, 06/10/2010, Illumin, University of Southern California, disponible a: <http://illumin.usc.edu/206/spread-the-sound-a-brief-history-of-music-reproduction/> (26/06/2016)

⁸⁵ *The History of 78 RPM Recording*, disponible a: <https://www.library.yale.edu/cataloging/music/historyof78rpms.htm> (25/06/2016)

⁸⁶ Gourvish, Terry i Tennent, Kevin, *Peterson and Berger revisited: Changing market, dominance in the British popular music industry, c. 1950-80*, Business History, Vol. 52, Núm. 2, p. 190-1

que era capaç d'aguantar les reduïdes velocitats, sense saltar (fer desplaçar l'agulla reproductora), mantenint la qualitat i allargant-ne la durada de l'àudio. Degut a la necessitat d'una agulla i un aparell de reproducció més sensibles, el *long play* (llarga durada) conegut per les seves inicials angleses **LP**, no va tenir èxit en el seu llançament, en plena depressió. La invenció de RCA fou millorada per un enginyer elèctric de Columbia Records, el Dr. Peter Goldmark. Aquest enginyer, d'origen hongarès, va investigar i innovar en el model de gravat del vinil ampliant el nombre de micro-sòcols que havia de recórrer l'agulla. Va aconseguir fins a 300 solcs gravats sobre una combinació de diferents tipus de vinil anomenada "Vinilita". El nou format de LP es va presentar públicament el 21 de juny del 1948, juntament amb els nous tocadiscos reproductors⁸⁷.

Un any abans del llançament del LP, es va presentar en societat un disc de 10" que es reproduïa a 45rpm. Aquest format rebria el nom de *extended play* (reproducció extensa) o **EP**. La companyia que el va desenvolupar a finals dels anys trenta i el va llançar al mercat el 1947 fou la RCA Victor. L'EP emprava la mateixa tecnologia solcs poc profunds i aglomerats entre si que permetien allargar el temps de reproducció. RCA Victor, tal i com ho van demostrar presentat l'LP al públic, en plena depressió americana provocada pel crac de la borsa del 1929, seguia innovant amb les aplicacions del vinil en la indústria musical⁸⁸. El 1949 la mateixa companyia trauria una variant dels vinils de 45 rpm. Aquesta seria una versió reduïda de tant sols 7" (17,78 cm) amb un forat central de grans dimensions. Aquests vinils rebrien el nom de *singles*, degut a la seva capacitat d'emmagatzematge de 7 minuts en total, només permetia una cançó per cara⁸⁹.

El 1954 seria recordat com l'any de l'Estéreo. Les discogràfiques RCA i Decca, van realitzar les primeres gravacions estereofòniques als EUA i Regne Unit, respectivament. El 1957 l'americana Westrex va vendre la patent del gravat del vinil 45-45 a RCA. El sistema consistia en enregistrar el so utilitzant 2 micròfons, un per cada oïda (dreta – esquerra) i posteriorment gravar-lo al solc del vinil amb un angle de 45°, creant un angle de 90°, entre ambdós, els laterals del qual corresponien a cada un dels costats del so (esquerra i dreta). Aquest sistema d'enregistrament requeria un nou

⁸⁷ *History of the LP Record*, disponible a: <http://lprecord.umwblogs.org/history/invention/> (28/06/2016)

⁸⁸ *LP and 45RPM Records*, 17/09/2015, disponible a: http://ethw.org/LP_and_45_RPM_Records (29/06/2016)

⁸⁹ Waldbilling, Larry, *The History of 45RPM Record*, 24/08/2012, disponible a: <http://historysdumpster.blogspot.com.es/2012/08/the-history-of-45-rpm-record.html> (29/06/2016)

reproductor, dotat d'una agulla doble capaç de reproduir les vibracions dels dos laterals, obtenint el so que després d'ampliar-se es retransmetia a dos altaveus independents. El sistema fou adaptat per la "Recording Industry of the Audio Engineering of America" (RIAA) com a estand art d'alta fidelitat (*Hi-Fi*) el 1958⁹⁰.

L'LP i l'EP, amb la variant del reduïda (*single*) del segon, s'imposarien de manera hegemònica en el mercat musical britànic de mitjans del segle XX. Els dies gloriosos del LP es van esdevenir entre el 1950 i el 1971, mentre el seu company de 45 rpm dominaria el mercat britànic entre els inicis dels seixanta i la recta final dels setanta. Aquests grans períodes del predomini del mercat anglès han consolidat els formats en vinil com predilectes i clars símbols del seu temps⁹¹.

3.2.- Mass Media

Als EUA dels anys 1968 al 1975, els mitjans de comunicació de masses predominants al sector musical eren la ràdio i la premsa escrita amb una forta, i creixent, presència de la televisió. El mateix model imperava a la gran illa europea. La música s'havia convertit en un reclam pels diferents mitjans de comunicació per atraure el públic jove. Però el predomini de la ràdio no seria desbancat fins la recta final del segle XX. És per aquest motiu que la radio mereix el tractament d'aquest apartat.

3.2.1.- Ràdio

Un cop culminada la Primera Guerra Mundial, els Estats Units, es van plantejar d'explotar l'invent de la ràdio amb finalitats comercials i el 1920 va néixer la primera emissora comercial: KDKA. La iniciativa va prosperar i ben aviat (el 1926) van aparèixer més emissores com WGY, CBS i la National Broadcasting Company (NBC). En aquest model comercial, l'Estat a través de la "Radio Corporation of America" (RCA) regulava l'expedició de llicències i les freqüències o amplades d'emissió. Però a l'altre costa de l'Atlàntic, a la illa britànica, els permisos i llicències d'emissió estaven lligades a unes taxes.

⁹⁰ *The History of Stereo*, disponible a: <http://www.stomping.nl/vinyl/stereo.html>

⁹¹ , Osbourne, Richard, *Vinyl: a History of the Analogue Record*^{1ª} ed. Farnham (UK), Ashgate Publishing Limited, 2012, p. 70-5

Aquest pagaments van ajudar al finançament de la fundació de la British Broadcasting Corporation (BBC)⁹².

Un cop superada la Segona Guerra Mundial, la ràdio nacional anglesa (BBC) va tornar a emetre el 7 de juny del 1946. No obstant no seria l'única emissora disponible a l'illa, ràdio Luxemburg, una emissora informativa durant el conflicte bèl·lic, seguia emetent⁹³. Els Estats Units al no veure's directament afectats per la guerra, vivien en una certa normalitat. Un cop acabada la implicació en el conflicte, a les principals cadenes comercials (esmentades anteriorment) els Disc Jockeys (DJ's) van començar a elaborar llistes musicals d'èxits com els TOP 40, a partir de les xifres dels *singles* més venuts, principalment, del gènere POP. Les influències i els suborns de les companyies discogràfiques no van tardar en aparèixer, es coneixien amb el nom de *Payola*⁹⁴.

La cadenes radiofòniques arreu del globus, en la dècada dels seixanta, empraven dos tipus de senyal de difusió. El més arcaic i de menor qualitat AM (Amplitud Modular) i el més recent i de major qualitat sonora FM (Freqüència Modular)⁹⁵. Ambdós canals fan referència a les radiacions electromagnètiques, la longitud i l'amplitud de les quals es fa servir per transportar informació, en aquest cas so⁹⁶. Progressivament, els consumidors havien optat per les radiofreqüències FM, ja que aquestes gaudien de més qualitat sonora i permetien una òptima transmissió del so estereofònic. L'inconvenient de la utilització del senyal FM és la seva menor amplitud d'ona, que pot ser condicionada pels esculls físics, factors que poden disminuir la qualitat de so. Per corregir aquestes interferències i oferir un so de qualitat, és necessària una distribució d'antenes repetidores arreu de diferents àrees geogràfiques d'un país. La distribució de diferents repetidors i antenes obliga a canviar també la freqüència. Es crea així un ampli ventall de freqüències que divergeixen segons la localització geogràfica. Als EUA després de la Segona Guerra Mundial es van delimitar les freqüències d'ús civil entre els

⁹² Basgish, Corine, *Tech Time Machine: music technology*, disponible a: <http://mashable.com/2015/01/07/music-tech-ces/#b611YblMEkqk> (16/06/2016)

⁹³ *Broadcasting, Radio and Television*, <http://autocww.colorado.edu/~toldy3/E64ContentFiles/CinemaAndBroadcasting/Broadcasting,RadioAndTV.html> (16/06/2016)

⁹⁴ Gourvish, Terry i Tennent, Kevin, *Peterson and Berger revisited: Changing market, dominance in the British popular music industry, c. 1950-80*, *Op. Cit.* 193-4

⁹⁵ *Ibid.*

⁹⁶ Steele, William J. *A Brief Summary of Radio History*, disponible a: <http://ncrtv.org/wp-content/uploads/2012/03/A-Brief-Summary-of-Radio-History-3-21-2012.pdf> (17/06/2016)

87,9 i els 107,9 Megahertz (MHz)⁹⁷. Degut a l'amplada de les ones FM (0,2 MHz) les emissores radiofòniques s'han hagut d'espaiar d'aquesta manera. Aquesta delimitació de les freqüències s'adoptaria de manera internacional⁹⁸.

La situació radiofònica britànica a mitjans dels seixanta era precària a nivell musical. Mentre els grups musicals de l'illa gaudien de gran èxit a terres americanes i es convertien en ídols de masses amb l'anomenada *British Invasion*. La principal i l'única emissora (BBC) oferia dos hores de música POP setmanals, concentrades al cap de setmana. La graella de la BBC, atapeïda de programes infantils, educatius, noticiaris, i els *talk shows* d'actualitat, deixava de banda l'actualitat musical. El mètode de transmissió emprat era l'AM⁹⁹. L'única competència a la BBC o més aviat, part del monopoli radiofònic britànic, era ràdio Luxemburg, que malgrat a la distància i a les interrupcions es podia sintonitzar de manera òptima en horari nocturn, a partir de les 18.00 hores. L'emissora continental oferia més programació musical que la il·lenca, però els seus horaris la majoria de vegades no coincidien amb les costums britàniques. Degut a la mancança de programes radiofònics dedicats a la música i/o emissores especialitzades, un grup d'emprenedors va decidir adquirir vells pesquers i establir-hi emissores que emetessin música a la illa britànica des d'aigües internacionals. Aquestes ràdios clandestines es van propagar ràpidament entre els joves assedegats de novetats i èxits musicals i van ésser batejades per les autoritats com a ràdios "pirata"¹⁰⁰. La pionera entre aquestes, *Ràdio Caroline*, va iniciar les seves emissions el 1964. El seu fundador, Ronan O'Rahilly, un descendent de la burgesia irlandesa, va provar fortuna en la indústria musical britànica produint a diversos artistes. Els seus primers passos en la indústria musical, van topar amb la negativa de les discogràfiques i la ràdio nacional en publicar i emetre els seus *singles*. La impossibilitat de prosperar en aquest sector, el van ajudar a comprendre el monopoli musical, existent a Anglaterra a inicis dels seixanta. Es va inspirar en les emissores marítimes americanes situades a les aigües internacionals que retransmetien informació obtinguda a l'ambaixada americana de Londres i en altres com *Radio Mercur* i *Radio Stockholm*, ancorades a Copenhaguen (Dinamarca) i Estocolm (Suècia),

⁹⁷ MHz és una unitat de mesura del Sistema Internacional d'Unitats (SI), que designa 1.000.000 (10⁶) cicles o successos per segon.

⁹⁸ Steele, William J. *A Brief Summary of Radio History*, Op. Cit.

⁹⁹ Barker, Vicki, *The Real Story Behind Britain's Rock'N'Roll Pirates*, NPR, 13/11/2009, disponible a: <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=120358447> (05/06/2016)

¹⁰⁰ *Radio Caroline & The British "Pirates" (part 1)*, Modesto Radio Museum, disponible a: <http://www.modestoradiomuseum.org/radio%20caroline.html> (20/06/2016)

respectivament. Per dur el projecte radiofònic a terme O'Rahilly es va aliar amb un productor i emprenedor radiofònic australià, Allan Crawford, que ja havia treballat en l'emissora flotant alemanya: *Radio Veronica*. Però un cop obtinguda la informació necessària per realitzar l'adaptació i la instal·lació de l'equip emissor en un vaixell, O'Rahilly va optar per fundar una ràdio amb un altre soci Chris Moore. El duo adquiriria un ferri danès: Federica. L'empresari irlandès rebatejaria l'embarcació amb el nom de "MV Caroline" (en honor a la filla del president americà J.F. Kennedy)¹⁰¹. Les instal·lacions pertinents es durien a terme al port de Greenore (Irlanda) on també es realitzarien les primeres emissions de prova. Les ones electromagnètiques d'abast mitjà, AM, causarien interferències en les senyals televisives en les ciutats properes al port i inclús causarien problemes al far local. Un cop comprovat el funcionament òptim de l'equip, l'MV Caroline va salpar en direcció a la costa londinenca, per ancorar finalment a la costa de Suffolk, al nord-est de la capital. La primera emissió de *Radio Caroline* es va produir a la matinada del 28 de març del 1964. Poc després de l'aparició de Radio Caroline, l'excompany d'O'Rahilly, l'australià Crawford, apareixeria amb *Radio Atlanta* (12 de maig del 1964). O'Rahilly i Crawford, havien pactat amb anterioritat no trepitjar-se el terreny i emetien en freqüències diferents tot i estar ancorats relativament a prop. Per una major cobertura i domini del mercat les dues ràdios es van unir al cap de dos mesos d'emissions simultànies, creant així *Radio Caroline North* i *Radio Caroline South*. Crawford i la fins aleshores seu de *Radio Atlanta* el vaixell "Mi Amigo" es quedarien al sud de l'illa, mentre l'MV Caroline retransmetria des d'aigües irlandeses al nord de Gran Bretanya. Amb aquest desdoblament ràdio Caroline es va convertir en una referència tant pel públic com pels artistes. Els DJ pirates van adquirir la fama d'estrelles i els veritables artistes de Rock veien en aquestes emissores un altaveu per la seva música¹⁰². De la mateixa manera que O'Rahilly o Crawford, van ser molts qui van iniciar la seva pròpia aventura radiofònica des d'aigües internacionals. A finals del 1967 el nombre de ràdios "pirata" ascendia a 15¹⁰³.

Les idees conceptuals o fundacionals d'aquestes ràdios discernien, la majoria de les vegades. Però una cosa estava clara, l'influx de diners era necessari per mantenir la maquinària "pirata" engreixada. Aquest pressupost s'aconseguia

¹⁰¹ Chapman, Robert, *The 1960s pirates: a comparative analysis of Radio London and Radio Caroline*, *Popular Music*, Vol. 9, No. 2, Radio Issue (04/1990), p. 167

¹⁰² *Ibid.*

¹⁰³ Peters, Kimberley, *Sinking the radio "pirates": exploring British strategies of governance in the North Sea, 1964-1991*, Department of Geography, Royal Holloway, University of London, 03/05/2011, p. 281-2

amb patrocinadors, que empraven els nous canals radiofònics com una plataforma més de publicitat. En aquest sentit, estrictament econòmic, s'havia erigit *Radio London*. Una iniciativa radiofònica que havia nascut de la ma de publicistes i grans executius de les dues bandes de l'atlàntic. El seu objectiu primordial era fer diners, i gracies a l'experiència dels seus fundadors i la seva bona gestió ho van aconseguir. El model que *Radio London* va adaptar va ser l'americà, incloent-hi el TOP 40. Els DJ's d'aquesta emissora eren mers intèrprets del guió facilitat per la directiva. En canvi *Radio Caroline*, nascuda d'un desig artístic, amb el nucli conceptual en l'escena artística de Chelsea, prioritzava l'originalitat del seus DJ's i temes musicals per damunt de la esquematització extrema en el funcionament d'una ràdio. Ambdós models van aconseguir fidelitzar gran part de la població britànica¹⁰⁴.

Les autoritats angleses, veient el creixent interès per aquestes emissores alegal, van apel·lar a la Unió Internacional de Telecomunicacions (ITU). Aquesta va dictaminar que les emissores "pirata" ocupaven freqüències d'emissió de manera il·legal obstaculitzant les comunicacions a l'illa¹⁰⁵. El 1966 el govern laborista va optar per convertir les emissores "pirata" en il·legals, malgrat la seva ubicació en aigües internacionals. El General del Correu del Regne Unit (càrrec administratiu responsable de les vies de comunicació), Anthony Wedgwood Benn, al·legant saturació dels canals radiofònics emprats pels vaixells navegants en aigües angleses, va declarar les embarcacions emissores fora de la llei, prohibint també el seu abastament des de Gran Bretanya¹⁰⁶.

Les autoritats havien posat en alerta la guàrdia costera i quan l'embarcació "Mi Amigo" (*Radio Caroline South*) va ancorar en una falla marina i accidentalment va envair les aigües britàniques, van ser detinguts ràpidament i l'equip de transmissió parcialment requisat. Un cop desallotjat, el vaixell va acabar a la deriva. Tot i la ràpida actuació policial cap membre de l'equip del "Mi Amigo" va ser detingut. La pèrdua de l'emissora sud de Radio Caroline, va afavorir a les emissores veïnes com *Radio London* o *Radio Essex*. Passaria un mes fins que l'equip de *Radio Caroline* no aconseguís arrencar les emissions radiofòniques de nou. Ho farien des del "Cheetah II", un vaixell llogat a Britt Wadner, coneguda com la "Reina Pirata Sueca". Un cop desencallat el Mi Amigo *Radio Caroline South* va aprofitar les dues

¹⁰⁴ *The 1960s pirates: a comparative analysis of Radio London and Radio Caroline*, Op. Cit. p. 169 -75

¹⁰⁵ *Sinking the radio "pirates": explorin British strategies of governance in the North Sea, 1964-1991*, Op. Cit. p. 282

¹⁰⁶ *Radio Caroline & The British "Pirates"(part 1)*, Op. Cit.

embarcacions per transmetre ràdio en dues freqüències diferents. Un cop reparats tots els desperfectes i retornada la normalitat, el Cheetah II es va convertir en prescindible. D'aquesta manera va retornar la normalitat a *Radio Caroline* a inicis del 1967¹⁰⁷.

El 14 d'agost del 1967, el govern britànic aprovaria la "Marine &c. Broadcasting Offense Act" (MBO Act) que a part de donar suport a l'esmena de Anthony Wedgwood Benn, considerava delinqüents a tots aquells individus que anessin a socorre o abastir els vaixells "pirates", subjugant als tripulants a la llei britànica¹⁰⁸. L'extensa llei impossibilitava qualsevol mena de patrocini per part dels negocis britànics. Els tripulants, tot i ser la gran majoria de procedència no anglesa, eren considerats criminals i s'haurien d'afrontar a la legislació britànica terrestre en cas de detenció¹⁰⁹.

La llei va afectar directament a totes les emissores pirata. Primer es van ressentir les vies de subministrament, posteriorment, els contractes de patrocini. Progressivament les ràdios marítimes es van anar apagant. Però paradoxalment, el 30 de setembre del 1967, la BBC va reestructurar els seus canals rebatejant-los amb els noms *Radio One*, *Two*, *Three* i *Four*, dedicant *Radio One* exclusivament a cobrir la mancança de música POP, conseqüència de la desaparició de les ràdios clandestines. Per assegurar-se el tret, els dirigents de la BBC van contractar els DJ's pirates de més renom. *Radio Caroline*, l'única embarcació que seguia emetent tot i la prohibició, es va anar endeutant progressivament fins que el març del 1968 els seus proveïdors holandesos van decidir remolcar les embarcacions fins a les seves costes i confiscar-les fins que se'ls eixugués el deute de 45.000\$¹¹⁰.

Dos anys després de la desaparició de *Radio Caroline*, dos emprenedors suïssos, Meister i Boiler, seguint l'exemple d'O'Rahilly, establirien la *Radio Northsea International* (RNI) al vaixell "Mebo II". L'equip de RNI tenia capacitat de transmetre tant en FM com en AM. Els seus programes s'emeten tant en alemany com anglès. Ràpidament van atraure l'interès del públic anglès i van canviar el seu emplaçament d'aigües holandeses per apropar-se a la costa britànica. Coneixedors de la legislació britànica s'esperaven alguna acció legal del govern de l'illa. Però la resposta fou l'activació d'una estació de

¹⁰⁷ *Ibid.*

¹⁰⁸ *Marine, &c., Broadcasting (Offences) Act 1967*. disponible a:

[http://www.wikiwand.com/en/Marine, %26c., Broadcasting \(Offences\) Act 1967](http://www.wikiwand.com/en/Marine,_%26c.,_Broadcasting_(Offences)_Act_1967) (23/06/2016)

¹⁰⁹ *Sinking the radio "pirates": explorin British strategies of governance in the North Sea, 1964-1991*, Op. Cit. p. 284

¹¹⁰ *Radio Caroline & The British "Pirates"*, Op. Cit.

ràdio-interferències, encarregada de seguir la freqüència de transmissió i bloquejar-la amb la distorsió de la seva senyal. Una mesura tan radical no s'havia dut a terme ni tan sols durant la Segona Guerra Mundial. En resposta, l'RNI va canviar la seva freqüència d'emissió al canal més proper al de la *Radio One*, obligant així l'acció contra la ràdio pirata a interrompre les emissions de les seves pròpies emissores. Però el govern en funcions, laborista, en tot moment va al·legar que les interferències a *Radio One* van ésser culpa de RNI. El 1970 va ser any d'eleccions i el partit conservador va aprofitar el bloqueig a RNI per fer campanya amb la promesa d'aturar-la. Molts es van creure les paraules dels conservadors inclosos l'O'Rahilly i els dirigents dels Mebo II. Durant els dies de campanya electoral l'emissora es va rebatejar amb el nom de "Radio Caroline International" i juntament amb O'Rahilly convidaven els joves a votar al partit conservador. El vot del sector jove va ésser decisiu per donar als conservadors la victòria, però el boicot a RNI va continuar. La negativa del nou govern britànic a interrompre el boicot radiofònic, va fer desistir els suïssos. El Moba II va posar rumb a aigües holandeses a inicis del 1971, i hi va romandre fins el 1974, any en què el govern holandès va treure la seva versió del MOA¹¹¹.

El maig del 1972, mentre RNI retransmetia a Holanda. En aquest país es va celebrar un subhasta en la qual ambdós vaixells de *Radio Caroline* estaven inclosos. El MV Caroline es va vendre per 4000\$ per ser desmantellat. El "Mi Amigo" en canvi va tenir millor fortuna. El van adquirir per 3000\$ dos membres de la organització *Free Radio*. El mes d'octubre el vaixell tornava a emetre música des de les costes holandeses. Aquestes primeres emissions no s'atribuïen a cap ràdio, fins que el desembre es va recuperar el nom de *Radio Caroline*. Entre el 1973 i 1974 "Mi Amigo" es convertiria en la seu de diverses ràdios pirata com: *Radio Veronica*, *Radio Atlantis* i *Radio Mi Amigo* que s'anirien alternant al costat de *Radio Caroline*. Durant una temporada *Radio Seagull* substituïria a *Caroline* convertint-se així en primera ràdio de Rock Progressiu d'Europa. Inclús a finals del 1974, quan *Radio Caroline* va recuperar el seu nom seguia utilitzant el títol auto-atorgat de "European first album station" (la primera emissora europea d'àlbums). Un altre accident va desplaçar el vaixell d'aigües internacionals a britàniques. Però la resposta de les autoritats fou contundent. Van detenir la major part de la tripulació i van condemnar a 2 dels seus principals DJ's a complir 90 dies de presó amb una multa de 750\$. Des d'aquest incident, la vigilància dels guardacostes i la RAF

¹¹¹ *Radio Caroline & The British "Pirates" (part 2)*, Modesto Radio Museum, disponible a: <http://www.modestoradiomuseum.org/radio%20caroline%20part%202.html> (17/06/2016)

(Royal Air Forces) es va intensificar. A Londres es van dur detencions i vexacions a joves que duïen adhesius de *Radio Caroline* als seus vehicles, que en alguns casos van culminar amb penes de presó. Des de 1976 fins els darrers dies de l'embarcació (1980) les autoritats britàniques van iniciar una cacera de bruixes per interceptar petites embarcacions que volien apropar-se al "Mi Amigo". A terra ferma tot aquell que dugués qualsevol símbol relacionat amb *Radio Caroline* era susceptible de detenció policial legal¹¹².

4.- Mercat Musical durant l'aparició del Heavy Metal

4.1.- Situació de la indústria musical

Les nombroses ràdios "pirata" van evidenciar la dicotomia entre l'oferta radiofònica i la mercantil. El mercat musical britànic va viure una evolució particular en quant a les vendes i la procedència dels artistes més exitosos. En la dècada dels cinquanta el mercat de la música anglès estava dominat per artistes americans o bé per les bandes sonores de pel·lícules de Hollywood. Durant els anys d'esplendor americana (1952-60), els seus segells discogràfics: Columbia (CBS), RCA, Capitol, MGM i Mercury, firmaven acords de distribució, amb les seves homologues britàniques: EMI, Decca, Philips i Pye. Aquests acords beneficiaven ambdues parts, les discogràfiques britàniques s'emportaven un 1,5% del benefici i les americanes podien estendre el seu mercat a Europa. L'existència de discogràfiques independents com: Vogue, Oriole, Polygon, entre altres, no suposava cap amenaça. Tot i que aquests segells menors es podien quedar els drets de determinats artistes, sempre havien de passar per una companyia gran per promocionar-se, fabricar (físicament) l'àlbum i posteriorment distribuir-lo¹¹³.

Però aquest equilibri de forces es va trencar quan el nombre d'artistes britànics en les llistes dels més venuts va superar als americans. El 1961 va arrencar la tònica del canvi que només seria interrompuda el 1969. Aquest any els artistes americans en aparèixer en les llistes dels més venuts serien 51 i els britànics 47. El canvi també va afectar l'hegemonia dels 4 grans, britànics, pel domini del mercat. Si el 1959 aquests posseïen el 100% dels mercat, el 1967 aquest domini havia baixat fins el 59%. La pèrdua és deguda,

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ Gourvish, Terry i Tennent, Kevin, *Business, Peterson and Berger revisited: Changing market, dominance in the British popular music industry, c. 1950-80*, Op. Cit. p. 187-206, 2010, p. 190-2

en part, per l'aparició de noves discogràfiques independents. Tot i que individualment no suposaven perill, el seu nombre cada vegada més gran suposava una fragmentació del mercat. Van aparèixer noms com: Ember, Triumph, Saga, Immediat o Island a les que es van afegir segells Jamaicans com: Trojan i Blue Beat. A la fragmentació discogràfica cal sumar-hi la diversificació de formats. L'EP i el *single* (formats en 45 rpm) dominaven el mercat fins el 1969, any en que els grans segells van introduir el LP econòmic. El predomini posterior del LP també es pot entendre per un acostament de preus entre els formats. En la dècada del 1950 els *singles* podien valdre entre 28 a 30p(ennies) mentre el *Long Play* era 6 vegades més car 1.75-1.85£. Una dècada més tard la diferència de preus s'havia escorçat, el *single* valia 50p i l'LP 2.12£ (4.3 vegades més car)¹¹⁴.

Les companyies americanes veient tots aquests canvis en el mercat britànic, van creure oportú establir-hi seus permanents, i quedar-se així part del mercat. La irrupció dels americans i el constant augment dels independents, malgrat ser constantment absorbits pels grans, va dibuixar un nou panorama per la indústria musical britànica. A la segona meitat dels seixanta, hi havia un total de 8 segells grans (*majors*) i 10 independents d'un cert pes. Pel 1975 el nombre de participants en l'indústria musical passaria de 18 a un total de 50. El destacament americà no va agafar les discogràfiques per sorpresa. L'*Electric Musical Industries* (EMI) havia optat per diversificar-se i el 1968 va crear la *Record Merchandisers Ltd.*, una empresa encarregada de subministrar i fabricar marxandatge pels fans dels seus artistes TOP. La iniciativa d'EMI fou ràpidament copiada per Decca i Pye. Però malgrat els esforços de mantenir-se en el mercat, Decca va quedar tocada de mort i el 1971 va abandonar la èlit dels *majors*, seguida per Pye¹¹⁵.

4.2.- Pares Fundadors del Heavy Metal

Els artistes britànics, als inicis dels seixanta del segle XX, van protagonitzar una invasió pacífica de les llistes dels més venuts, emprant la seva interpretació del Rock'n'Roll, ràpidament els americans van lligar caps i van motejar aquest moviment amb el nom de *British Invasion*. Grups com The Beatles, The Yardbirds, The Kinks, The Who, The Rolling Stones i un llarg etcètera més es van passejar de costa a costa dels EUA, de concert en concert,

¹¹⁴ *Ibid.* p. 188-93

¹¹⁵ *Ibid.* p. 195-8

mentre els seus *singles* ocupaven les posicions capdavanteres de les ràdios d'aquell país¹¹⁶.

La inspiració dels *brits* fou doble. Per una banda, van cultivar un germen als Estats Units, que inspiraria tot un seguit de formacions. Però tal i com els britànics havien reinterpretat el Rock'n'Roll i el Blues a la seva manera grups com: Vanilla Fudge, Jefferson Airplane, Motor City 5 (MC5), Blue Cheer, The Stooge, Grateful Dead o artistes cèlebres com Jimi Hendrix o Alice Cooper, entre d'altres. Per altra banda, els propis britànics van crear escola entre els seus compatriotes. Les rivalitats entre els grups emergents va estimular la creativitat i la conseqüent aparició de nous sons, donant diversitat al gènere del Rock. Per les formacions britàniques, els EUA es van convertir en sinònim d'èxit. Cada formació i cada músic, amb les seves visions particulars van ajudar a la aparició i consolidació de gèneres com el Rock: Psicodèlic, Progressiu, Punk o Hard¹¹⁷.

Aquest darrer gènere, el Hard Rock, es convertiria en el precursor del Heavy Metal. Els seus principals impulsors, per ordre d'importància, serien Led Zeppelin, Deep Purple i Black Sabbath. Les tres formacions, eren britàniques. La primera banda, nascuda a Londres l'estiu del 1968, va llançar el seu àlbum de debut, *Led Zeppelin I*, el gener del 1969. Deep Purple, formació concebuda el 1965 i formalitzada el 68 a Hertford (al nord de Londres), va llançar el seu senzill, *Shades of Deep Purple* la primavera del 1968. Els darrers, Black Sabbath, es van formar com a banda el 1968 i van aconseguir llançar el seu àlbum de debut *Black Sabbath* el divendres 13 de febrer del 1970¹¹⁸.

En la delicada situació que vivia la indústria musical britànica, no va ser fàcil aconseguir un contracte amb garanties per cap de les formacions. **Led Zeppelin** compost per: Jimmy Page, guitarrista, Robert Plant, cantant, John Paul Jones, baixista i John Bonham, bateria. havien gravat el *Led Zeppelin I* pel seu compte. Gràcies als contactes del seu manager van poder fitxar per l'americana Atlantic Records. El contracte a 5 anys el concedia plena llibertat creativa i un avançament de 200.000\$ pel primer àlbum. Gràcies a la permissivitat creativa, els Zeppelin van poder experimentar amb el Blues, Rock i inclús el Folk envoltant cada àlbum d'una aura única. Mentre el *Led*

¹¹⁶ Puterbaugh. Parke, *The British Invasion: from the Beatles to the Stones, The Sixties Belonged to Britain*, Rolling Stone, 14/07/1988, disponible a: <http://www.rollingstone.com/music/news/the-british-invasion-from-the-beatles-to-the-stones-the-sixties-belonged-to-britain-19880714> (15/07/2016)

¹¹⁷ Valiuška, Žygimantas, *La Guerra de Vietnam en el naixement del Heavy Metal*, p. 20-4, disponible a: <http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/11914> (17/06/2016)

¹¹⁸ *Ibid.* p. 26-7, 33-4, 42-4.

Zeppelin I, és una demostració de registres acompanyats d'arranjaments de qualitat i diversitat estilística, el *Led Zeppelin II*, llançat a l'octubre del 1969, tot i seguir la tònica del seu predecessor, és més elaborat, un disc que transpira cohesió sonora del conjunt dels músics. El tercer àlbum com no podia ésser d'una altre forma es va dir *Led Zeppelin III*, va sortir a la venda el 21 d'octubre del 1970. Amb aquest disc els Londinencs van voler provar altres facetes creatives. Les guitarres elèctriques distorsionades donen pas a les acústiques i les lletres són més introspectives respecte als seus predecessors. Però ni les ventes ni la acceptació del públic no van ser bones. El quart àlbum dels londinencs es faria esperar i arribaria als mercats el 12 de novembre del 1971. El *Led Zeppelin IV*, recuperaria l'energia dels exitosos I i II oferint un producte energètic i madur que va recuperar les velles sensacions de manera actualitzada. El darrer llançament amb Atlantic Records, seria *House of the Holly*. L'àlbum veuria la llum el 21 de març del 1973. Més pausat i interdisciplinar que barreja Funk, Reggae i ritmes tradicionals anglesos. La finalització del contracte discogràfic va permetre als Zeppelin crear el seu propi segell, Swan Song Records. Sota el nou segell, el 24 de febrer del 1975, sortiria el *Pshysical Graffiti*. Una mixtura que va més enllà de la zona de confort de la banda i s'atreveix amb elements i moviments de la música clàssica, els nous sintetitzadors i diversos efectes. Durant tots aquests anys, la vida d'estrella de Rock, la van practicar religiosament. Els concerts i les gires consumien la major part del seu temps. Les pernoctacions hoteleres dels seus integrants no estaven exemptes de polèmiques i les temporades a l'estudi acostumaven a ser relativament curtes en comparació al resultat que n'obtenien¹¹⁹.

Deep Purple i els seus membres fundadors Jon Lord (teclat) i Richie Blackmore (guitarra), en companyia de diversos músics que variarien segons l'àlbum, es van avançar cronològicament als Zeppelin, i van enllestir la seva formació el gener del 1968. El segell americà, Tetragrammaton es va interessar per ells i els va oferir un contracte de 2000\$. El mes de setembre el seu primer EP, *Shades of Deep Purple*, ja estava disponible tant a Europa com als Estats Units. El seu estil i originalitat residien en la fusió entre l'orgue elèctric (Hammond) i la guitarra elèctrica, acompanyats per una potent veu. La barreja va quallar als Estats Units i el disc es va enfilegar fins a la 4ª posició dels més venuts. L'èxit immediat va ajudar a accelerar la gravació

¹¹⁹ Cabezas, Gus, *Led Zeppelin*, 2^a ed. Madrid, Ediciones Cátedra, 2003, p. 35-51, 53-85, 87-117, 119-34, 148- 78, 188-206

del que seria el seu segon àlbum: *The Book of Taliesyn*. Aquest es llançaria a l'octubre del mateix any.

Els directes dels Purple eren frescs, diferents i de qualitat i al públic li encantaven. La seva primera gira es va allargar del l'agost del 1968 al gener del 1969. En transcurs de l'any la banda va gravar el *single* promocional del que seria el seu futur disc *Deep Purple*. Després d'unes gires amb escassa promoció pels dos continents, Deep Purple es va trobar sense discogràfica. Tetragrammaton havia fet fallida. No tardaria en aparèixer l'oferta de l'americana Warner Brothers que llançaria el seu disc el novembre del 1969. A mesura que els Purple "giraven" pels EUA s'anaven inspirant en nous sons, deixant de banda el Blues que seguien arrossegant alguns dels seus temes per explorar els sons més pesants i contundents del nou Rock. Entre els mesos finals del 1969 i la gran part del 1970 la banda se'ls va passar de gira. A inicis del 1971 sortiria el *single* "Strange Kind of Woman" un preludi pel seu àlbum *Fireball*, llançat el setembre. Degut a canvis en la formació, la seva gravació i llançament del que seria el sisè disc, *Machine Head*, s'aplaçaria fins el maig del 1972. De les gravacions de la gira d'aquest any sortiria el millor directe de la història de la banda el *Made in Japan*, llançat a l'abril del 1973. L'esgotament creatiu i físic dels Deep Purple va donar com a resultat el disc *Who Do You Think We Are* (febrer del 1973). Amb la substitució del cantant (David Coverdale per Ian Gillan) va donar els seus fruits i el febrer del 1974 *Burn* ja estava ocupant les lleixes dels seus seguidors¹²⁰.

Black Sabbath, una quartet format per Ozzy Osbourne a la veu, Tony Iommi a la guitarra, Terence Butler al baix, i Bill Ward a la bateria, es va fundar a Birmingham, l'any 1968. A diferència dels esmentats anteriorment, que es van formar a Londres o les seves rodalies, Black Sabbath era de Birmingham. Una ciutat industrial situada a 200 km. de la capital¹²¹. Influenciats pel Blues i Jazz els membres de Black Sabbath van experimentar amb la fusió dels gèneres fins a aconseguir el lloc de la banda fixa d'un dels múltiples PUB's de la ciutat. Aquest primer contracte els va motivar a dotar la seva musica d'una aura mística. Els estudis de l'ocult i sobretot les figures demoníaqes van dotar la seva lletra d'una foscor insòlita fins a les hores. Van recórrer Europa continental durant l'any 1969, però ni el públic ni les remuneracions no els van fer justícia. Al retornar a l'illa la subsidiària de Philips, Vertigo Records, els va oferir un contracte. Gravarien el seu àlbum de debut *Black Sabbath* en

¹²⁰ *Smoke On The Water: the Deep Purple Story*, Thompson, Dave, 1ª ed. Georgetown, ECW Press, 2004, p. 1-36, 39-73, 79-93, 98-119, 125-39, 140-60, 167-75

¹²¹ *Metal: a Headbanger's Journey*, Dunn, Sam (documental), EUA, Seville Pictures, 2005, 96 min.

una sessió vertiginosa de 12 hores, el dia 16 d'octubre del mateix any. Degut a la seva fama "satànica" l'àlbum es va llançar el 13 de febrer del 1970. Va aconseguir un gran èxit i una bona acceptació. Aquest triomf els va empènyer, a través de la discogràfica, a tancar-se a l'estudi de nou. En 2 dies de sessions van aconseguir gravar el disc que s'havia d'anomenar *War Pigs*, en al·lusió a la Guerra de Vietnam. Però una decisió del segell discogràfic va optar pel de *Paranoid*, cançó que esdevindria el *single* de l'àlbum. Amb els dos àlbums ben posicionats en les llistes dels més venuts, els britànics van marxar cap a terres americanes. El públic els va acollir de manera aclaparadora. Al retornar a casa van gravar *Master of Reality*. Un disc més divers instrumentalment, però també més fosc i distorsionat, que es va publicar el 21 de juliol del 1971. Després de la gira d'aquest àlbum, amb un total de 51 concerts, Black Sabbath s'havien consolidat com a estrelles de Rock. Per concebre el que seria el seu quart treball, es van traslladar a Los Angeles. En un entorn luxós i amb nombrosos excessos, es va concebre el *Vol. 4*, llançat el 25 de maig del 1972. Les gires posteriors els van portar al continent asiàtic i a Oceania. Les llargues distàncies i el nombre de concerts van retardar el llançament del cinquè disc dels Sabbath fins el gener del 1974¹²².

La influència d'aquests artistes ha arribat fins a l'actualitat, demostrant la seva transversalitat, capaç de superar les barreres estilístiques i les cronològiques. Artistes consagrats de les dècades dels vuitanta i noranta del segle passat, seguien la influència d'aquestes bandes que havien predominat en els setanta. Una mostra d'aquesta capacitat d'influir en la música es mostra en el documental *Metal: a headbanger's journey* de Sam Dunn¹²³.

¹²² Iommi, Tony, T.J. Lammers, *Iron Man: my journey through heaven and hell*, 2ª ed. Boston, De Capo Press, 2012, p. 37-66, 67-82, 88-93 i 101-34.

¹²³ *Metal: a Headbanger's Journey*, Dunn, Sam (documental), EUA, Seville Pictures, 2005, 96 min.

5.- Conclusions

Personalment desconeixia el context de l'illa britànica, entre els darrers anys dels seixanta i mitjans dels setanta. Em vaig marcar l'objectiu de descobrir la realitat sociopolítica del moment per poder fer el seguiment de l'evolució de la indústria musical i sobretot descobrir la situació en que es trobava el seu mercat. Ràpidament vaig descobrir que Gran Bretanya sempre havia estat un país de contrastos, on la tradició històrica deixava pas a nous moviments culturals, que revolucionaria les maneres d'entendre la música i les altres arts. No obstant els canvis, el teixit social de l'illa, vivia grans agitacions degut a la desindustrialització i a la pèrdua del seu poder adquisitiu. Aquestes premisses presenten un panorama convuls, on l'Estat es situa enmig de protestes i creacions artístiques que interpreten aquest moment tan particular a la seva manera.

En els casos de Deep Purple i sobretot en el de Black Sabbath, els seus coetanis i compatriotes no van entendre les seves maneres particulars d'interpretar la realitat a través de la música. Seria el mercat americà, coneixedor de la qualitat anglesa i més receptiu amb els seus grups, el que acolliria amb els braços oberts la fornada *post-invasió*, eclipsant aquest primer rebuig.

Entre els temes principals que vaig indagar, es troba per un costat, l'existència del monopoli radiofònic de la BBC i la seva escassetat musical. Això justifica la mancança de comprensió dels nou sons dels grups britànics. I per l'altre costat, volia estudiar les emprenedores iniciatives de les ràdios "pirata", que van combatre aquesta absència musical amb grans dosis de novetats, provinents dels dos costats de l'Atlàntic. El poder d'aquestes noves ràdios, que em sonaven a éssers mitològics als inicis d'aquest treball, va resultar tan gran que les va convertir en empreses solvents gràcies als contractes dels anunciants. En la seva cúspide, el moviment "pirata" comptava amb 15 emissores que omplien les llars britàniques amb música a totes hores. Així un dels justificants per la reticència musical britànica, és l'inferior nivell de vida (10.000\$ vs. 6.000£ ingressos anuals), constantment assetjat pel fantasma de la desindustrialització de les grans empreses, que en comparació als seus aliats americans era molt inferior.

Políticament, la joventut dels dos continents es va mostrar activament en contra tant del règim de la por, configurat per la tensa calma de la Guerra Freda, com dels postulats pretèrits dels seus progenitors, totalment incompatibles amb la seva visió del món, i sobretot de qualsevol tipus de guerra, ja que les imatges que arribaven de Vietnam mostraven la crua realitat d'aquest enfrontament.

En tota aquesta situació, els festivals es convertien en un oasi de pau de tres dies amb un sol llenguatge universal, la música. Ambdós països tindrien la

seva versió particular d'aquesta congregació massiva. Els americans tindrien a Woodstock i els britànics a l'Isle of Wight Festival. La massificació no seria l'única qualitat de la música de l'època.

Per una banda, la indústria que s'havia creat al voltant de la música seria tan gran que iniciaria la recerca per la millora dels formats de reproducció, sempre en pro de la qualitat. Aquesta temàtica dels formats de reproducció del so, tot i ser el motor de cerca inicial que m'ajudaria a dibuixar una visió més completa de la indústria musical de l'època, em va acabar generant cert rebuig degut al secretisme que tota indústria incorpora al seu ADN. Per altra, la fidelització de les ràdios "pirata" seria tant gran que seria capaç de decantar la balança electoral, dos anys després de la clausura de *Radio Caroline*. Un fet a remarcar, ja que ajuda a entendre la veritable força de la música.

En aquest complex panorama, la música i concretament el Rock cada vegada més fosc, pesant i "radical" (respecte als altres subgèneres), que dona peu a l'aparició del Heavy Metal, cobra sentit. I converteix a aquest gènere en un altaveu de les ombres en una època en que imperava el secretisme.

En definitiva, aquest treball m'ha suposat recórrer línies d'investigació establertes anteriorment, però aquest cop posant el focus en el veritable epicentre musical, com ho va ser la Gran Bretanya del moment, deixant en un segon pla la creuada particular dels Estats Units d'Amèrica.

6.- Bibliografia

- A Dictionary of Contemporary History: 1945 to the present*, Townson, Duncan, 1ª ed. Oxford, Blackwell Publishers, 1999
- Agreement between Government of the United Kingdom of Great Britain, Northern Ireland and the Government of the United States of America for Co-operation on the Uses of Atomic Energy for Mutual Defense Purposes*, Secretary of State for Foreign Affairs (UK), Washington, 1958.
- British Rock Modernism, 1967-1977: the story of music hall in rock*, Faulk, B. J, 1ª ed. Burlington, Ashgate, 2010.
- Heavy Metal Music: a New ubculture in American Society*, Gross, L. Robert, *Journal of Popular Culture*, p. 119-30, Summer 1990,
- Història del Siglo XX*, Hosbawm Eric, 1ª ed. Barcelona, Editorial Crítica, 2000
- Iron Man: my journey through heaven and hell*, 2ª ed. Boston, De Capo Press, 2012
- La Paz Simulada: una historia de la guerra fría*, Veiga, Francisco, De Cal, U. Enrique i Duarte, Ángel, 2ª, Madrid, Alianza Editorial, 2010
- Led Zeppelin*, Cabezas, Gus, 2ª ed. Madrid, Ediciones Cátedra, 2003
- Mods, Rockers, and the music of the British Invasion*, Perone, E. James, 1ª ed. London, Praeger, 2009
- Protest Song: la canción protesta en los Estados Unidos de los años sesenta*, Delmas, Yves i Gancel, Charles, 1ª ed. Lleida, Editorial Milenio, 2014
- Peterson and Berger rvisited: Changing market, dominance in the British popular music industry, c. 1950-80*, Gourvish, Terry i Tennent, Kevin, *Business History*, Vol. 52, Núm. 2.
- Rituales de Resistencia: subcultures juveniles en la Gran Bretaña de la postguerra*, Hall, Stuart & Jefferson, Tony, eds. 1ª ed. Madrid, Traficantes de Sueños, 2014
- Section III Regional Themes: Factory Music: how the industrial geography and working-class envoinment of post-war Birmingham fostered the birth of Heavy Metal*, Harrison, Leight Michel, *Journal of Social History*, University of Western Ontario, tardor del 2010
- Sinking the radio "pirates": explorin British strategies of governance in the North Sea, 1964-1991*, Peters, Kimberley, Department of Geography, Royal Holloway, University of London, 03/05/2011,
- Smoke On The Water: the Deep Purple Story*, Thompson, Dave, 1ª ed. Georgetown, ECW Press, 2004
- The 1960s pirates: a comparative analysis of Radio London and Radio Caroline*, Chapman, Robert, *Popular Music*, Vol. 9, No. 2, Radio Issue (04/1990)
- The Audible Past: Cultural Origins of Sound Reproduction*, Sterne, Jonathan, 1ª ed. Londres, Duke University Press, 2003
- Vinyl: a History of the Analgue Record*, Osbourne, Richard, 1ª ed. Farnham (UK), Ashgate Publishing Limited, 2012

7.- Webgrafia

1 July 1972: Britain's first Gay Pride march is held, Judge, Ben, 01/07/2015, disponible a: <http://moneyweek.com/1-july-1972-britains-first-gay-pride-march-is-held/> (05/04/2016)

20th Century Timeline, disponible a: <http://www.britishempire.co.uk/timeline/20century.htm> (04/04/2016)

40 years since the beginning of the "Three Day Week", Smith, Evan, disponible a: <https://hatfulofhistory.wordpress.com/2014/01/02/40-years-since-the-beginning-of-the-three-day-week/> (06/04/2016)

1968: the student revolution, Lyon, P. i Henry, D. disponible a: <http://arts.brighton.ac.uk/faculty-of-arts-brighton/alumni-and-associates/the-history-of-arts-education-in-brighton/1968-the-student-revolution> (02/04/2016)

1969: Rebel Students take LSE, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/january/27/newsid_2506000/2506255.stm (02/04/2016)

1970: State of Emergency Called Over Dock Strike, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/july/16/newsid_2504000/2504223.stm (04/04/2016)

1972 and 1974 Miners' Strikes, Francis, Hywel i Smith David, disponible a: http://www.agor.org.uk/cwm/themes/events/1972_1974_strikes.asp (05/04/2016)

1974 IRA bombs parliament, disponible a: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/june/17/newsid_2514000/2514827.stm (06/04/2016)

1975 CBS News footage shows dramatic evacuation of Saigon, Haoues, Rachid, 30/04/2015, disponible a: <http://www.cbsnews.com/news/1975-cbs-news-footage-shows-the-dramatic-evacuation-of-saigon/> (01/04/2016)

A Brief Summary of Radio Hisyory, William J. Steele, disponible a: <http://ncrtv.org/wp-content/uploads/2012/03/A-Brief-Summary-of-Radio-History-3-21-2012.pdf> (17/06/2016)

A Chronology of the Conflict – 1972, disponible a: <http://cain.ulst.ac.uk/othelem/chron/ch72.htm> (05/04/2016)

Angry Brigade Chronology, disponible a: <http://www.spunk.org/texts/groups/agb/sp000540.txt> (05/04/2016)

Apollo 11, History.com Staff, 2010, disponible a: <http://www.history.com/topics/apollo-11> (03/05/2016)

Apollo 11 Mission Overview, Loff, Sarah, disponible a:
https://www.nasa.gov/mission_pages/apollo/missions/apollo11.html
 (05/03/2016)

British Economics and Trade Union politics 1973-1974, disponible a:
<http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2005/nyo/politics.htm>
 (05/04/2016)

Broadcasting, Radio and Television,
<http://autocww.colorado.edu/~toldy3/E64ContentFiles/CinemaAndBroadcasting/Broadcasting,RadioAndTV.html> (16/06/2016)

Coverwall, Rollingstone, *The year of 1970*, disponible a:
<http://www.rollingstone.com/coverwall/1970> (02/05/2016)

Edward Heath, Britannia.com staff, disponible a:
<http://www.britannia.com/gov/primes/prime53.html> (03/04/2016)

Ford machinists' strike, 1968: an inspirin demand for women's rights, 2008, disponible a:
<https://socialistworker.co.uk/art/14766/Ford+machinists%E2%80%99+strike,+1968%3A+an+inspiring+demand+for+women%E2%80%99s+rights>
 (01/04/2016)

Happy 50th birthday, Compact Cassette: how it struck a chord for millions, 30/08/2013, disponible a:
http://www.theregister.co.uk/2013/08/30/50_years_of_the_compact_cassette/?page=1 (25/06/2016)

Harold Wilson, Britannia.com staff, 2007, disponible a:
<http://www.britannia.com/gov/primes/prime52.html> (01/04/2016)

History – Battle of the Bogside: The Museum of Free Derry, disponible a:
<http://www.museumoffreederry.org/history-battle01.html> (02/04/2016)

History of the LP Record, disponible a:
<http://lprecord.umwblogs.org/history/invention/> (28/06/2016)

Jimi Hendrix: 1942-1970, Rolling Stone, 15/10/1970, disponible a:
<http://www.rollingstone.com/music/news/jimi-hendrix-1942-1970-19701015>
 (04/04/2016)

John Lennon's Political Activism, William Hammett, 2007, disponible a:
<http://www.johnlennonandthemercestreetcafe.com/lennonactivism.html>
 (03/04/2016)

La Guerra de Vietnam en el naixament del Heavy Metal, Valiuška, Žygimantas, disponible a: <http://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/11914>
 (17/06/2016)

London: past terror attacks, MacLeod, Donald, The Guardian, disponible a:
<http://www.theguardian.com/uk/2005/jul/07/terrorism.july73> (06/04/2016)

LP and 45RPM Records, 17/09/2015, disponible a:
[http://ethw.org/LP and 45 RPM Records](http://ethw.org/LP_and_45_RPM_Records) (29/06/2016)

Marine, &c., Broadcasting (Offences) Act 1967, disponible a:
[http://www.wikiwand.com/en/Marine, %26c., Broadcasting \(Offences\) Act 1967](http://www.wikiwand.com/en/Marine,_%26c.,_Broadcasting_(Offences)_Act_1967) (23/06/2016)

MILESTONES: 1945-1952: The Truman Doctrine, 1947, disponible a:
<https://history.state.gov/milestones/1945-1952/truman-doctrine> (16/02/2016)

Miners Strike 1972, 1974 and 1984, disponible a:
<https://www.llgc.org.uk/ymgyrchu/Llafur/1972/index-e.htm> (06/04/2016)

Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965, legislation.gov.uk, disponible a:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/71> (03/04/2016)

News in 1975, disponible a:
http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2005/highlights_december/december29/news.htm (07/04/2016)

Northern Ireland Troubles 1971: Belfast in 50 photos, Anorak, 2014, disponible a:
<http://flashbak.com/northern-ireland-troubles-1971-belfast-in-50-photos-1445/> (05/04/2016)

Radio Caroline & The British "Pirates"(part 1), Modesto Radio Museum, disponible a:
<http://www.modestoradiomuseum.org/radio%20caroline.html> (20/06/2016)

Radio Caroline & The British "Pirates"(part 2), Modesto Radio Museum, disponible a:
<http://www.modestoradiomuseum.org/radio%20caroline%20part%202.html> (17/06/2016)

Secondary banking crisis of 1973-1975, disponible a:
https://wiki.mises.org/wiki/Secondary_banking_crisis_of_1973%E2%80%931975 (06/04/2016)

Spread the Sound: a brief history of music reproduction, Kevin Crane, 06/10/2010, Illumin, University of Southern California, disponible a:
<http://illumin.usc.edu/206/spread-the-sound-a-brief-history-of-music-reproduction/> (26/06/2016)

Tag Archives: Divorce Reform Act 1969: a brief history of family law, 27/10/2014, disponible a:
<https://dbfamilylaw.wordpress.com/tag/divorce-reform-act-1969/> (04/04/2016)

Tech Time Machine: music technology, Corine Basgish, disponible a:
<http://mashable.com/2015/01/07/music-tech-ces/#b6I1YbIMEkqk> (16/06/2016)

Terror at the Olympics: Munich, 1972, Cosgrove, Ben – Bhowmick, Nilanjana, TIME, disponible a:
<http://time.com/24489/munich-massacre-1972-olympics-photos/> (12/05/2016)

The British Invasion: from the Beatles to the Stones, The Sixties Belonged to Britain, Puterbaugh. Parke, Rolling Stone, 14/07/1988, disponible a: <http://www.rollingstone.com/music/news/the-british-invasion-from-the-beatles-to-the-stones-the-sixties-belonged-to-britain-19880714> (15/07/2016)

The Evolution of Music Consumption: how we got here, Dann Albright, 30/04/2015, disponible a: <http://www.makeuseof.com/tag/the-evolution-of-music-consumption-how-we-got-here/> (25/06/2016)

The History of 45RPM Record, Larry Waldbilling, 24/08/2012, disponible a: <http://historysdumpster.blogspot.com.es/2012/08/the-history-of-45-rpm-record.html> (29/06/2016)

The History of 78 RPM Recording, disponible a: <https://www.library.yale.edu/cataloging/music/historyof78rpms.htm> (25/06/2016)

The History of Magnetic Recording, Steven Schoenherr, University of San Diego, 02/11/2002, disponible a: <http://www.aes.org/aeshc/docs/recording.technology.history/magnetic4.html> (24/06/2016)

The History of Stereo, disponible a: <http://www.stomping.nl/vinyl/stereo.html>

The Impact of the Marshall Plan on the United Kingdom, Yong Ho, Roh, Korean Minjok Leadership Academy, 2007, disponible a: <http://www.zum.de/whkmla/sp/0708/yongho/yongho1.html> (16/02/2016)

The Isle of Wight festivals 1968-70, Rowland , Dave, 2012, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1968.html> (01/04/2016)

The Isle of Wight Festival 1968-70, 1970, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1970menu.html> (04/04/2016)

The Isle of Wight Festival 1968-70: August 30th and 31st 1969, disponible a: <http://www.ukrockfestivals.com/iow1969.html> (02/04/2016)

The Northern Ireland Conflict 1968-1998 – An Overview, Dorney , John, 2015, disponible a: <http://www.theirishstory.com/2015/02/09/the-northern-ireland-conflict-1968-1998-an-overview/#.Vw4XzEfkJPY> (04/04/2016)

The Real Story Behind Britain's Rock 'N' Roll Pirates, Vicki Barker, NPR, 13/11/2009, disponible a: <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=120358447> (05/06/2016)

The Referendums of 1973 and 1975, disponible a: <http://www.ark.ac.uk/elections/fref70s.htm> (06/04/2016)

The Rise and Fall of the 8-Track, 1994, Doug Hinman & Jason Brabazon, disponible a: <http://www.8trackheaven.com/archive/history.html> (25/06/2016)

The Troubles, BBC-History staff, disponible a: <http://www.bbc.co.uk/history/troubles> (01/04/2016)

The Year 1975 From The People History, disponible a: <http://www.thepeoplehistory.com/1975.html> (07/04/2016)

When workers defeated a Tory government, Socialist Party Magazine, núm. 153, 2011, disponible a: <http://www.socialismtoday.org/153/strikes.html> (05/04/2016)

8.- Filmografia

This is Cinerama, Cooper C. Marian, von Fritsch, Gunther (documental), EUA, Cinerama Productions, 1952, 116 min.

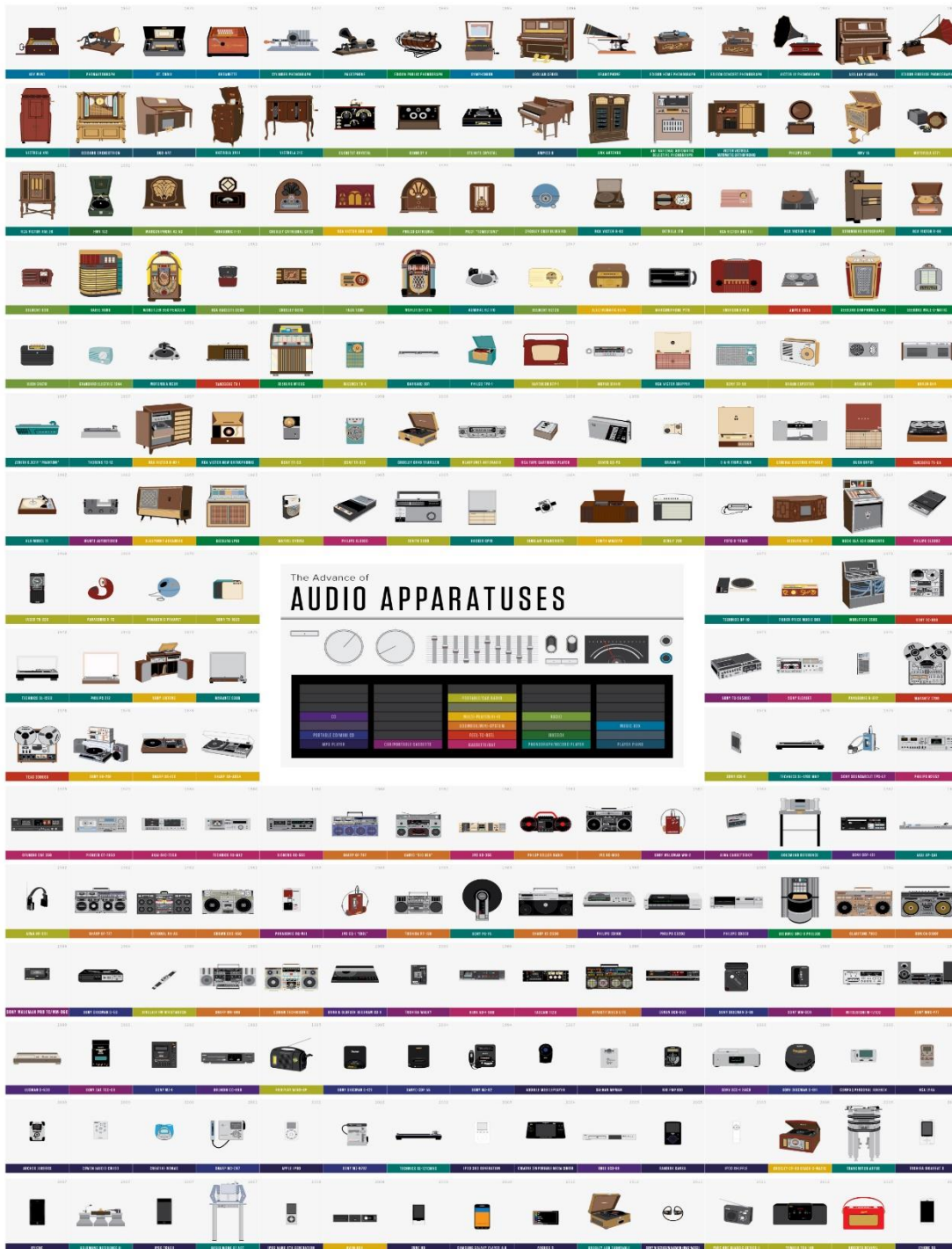
Metal: a Headbanger's Journey, Dunn, Sam (documental), EUA, Seville Pictures, 2005, 96 min.

Made in Dagenham, Cole, Nigel (drama social),UK, Paramount Pictures, 2010, 113min.

Pirate Radio, Curtis, Richard (comèdia), UK, Universal Films, 2009, 129min.

9.- Annexos

Imatge que resumeix 170 anys d'avenç de reproducció musical, disponible a: <http://gizmodo.com/170-years-of-music-player-history-in-one-glorious-chart-1454256580>

Comparativa entre els tamany de casets, disponible a: <http://www.makeuseof.com/tag/the-evolution-of-music-consumption-how-we-got-here/>

Formats de disc: LP 12" – *single* 7" EP 10" i CD 5", disponibles a: <http://kanaltigapuluh.info/editorial-musik-indonesia-di-tahun-2014/>

